

N-ro 1/2003

Únor/februaro 2003

Enhavo – obsah:

Nia agado en la pasinta jaro	2	Zemanová: Konfeso de la virino	17
Aperis nova PIV	3	Č. Vidman: Fragmentoj de ...	18
V. Ludíková: Sendu ĝin pluen	6	Karen: Serĉado de la Blua Tono	19
B. Němcová: Fabelo pri mielkuka...	7	W. Shakespeare: Sonety	24
Z. Bergrová: Ĉio flugas	9	La bildo ne revenis el la kosmo	26
Z. Bergrová: Feliĉo, aŭdigu vin	12		

La regulaj kunvenoj de la Esperantista Klubo en Praha okazas ĉiuĵaŭde en la kunvenejo en Praha 1, Ve Smečkách 25, kun jena programo:

13 – 14 h Libera tribuno – novaĵoj pri Esperanto, ĝeneralaj informoj, ambaŭlingve

14 – 16 h Gramatiko kaj ekzercado de konversacio, nur en Esperanto

16 – 18 h Kurso por komencantoj – gvidas s-ani Marta Šmidrkalová

Atenton!

Ĵaŭde la 27-an de marto 2003 okazos Jarkunveno de nia klubo inter la 15-a kaj 17-a horoj. La ĉefa temo estas elekto de nova komitato de la klubo. Ĉeesto de ĉiuj membroj estad dezirinda.

Atenton!

Ĵaŭde la 24-an de aprilo la kunveno ne okazos, ĉar samtempe okazos en la Praha Ekspoziciejo aparta Esperanta kultura programo (vidu apude) de la 15-a ĝis la 15.50 horo.

Atenton!

Somere en julio kaj aŭgusto, la kunvenoj de nia klubo ne okazos. La unua postsomera kunveno okazos denove ĵaŭde la 4-an de septembro 2003.

En la ĉi-jara Internacia Libro-Foiro Svět knihy 2003 okazonta en la Praga Ekspoziciejo, estos ekspoziciitaj ankaŭ Esperantaj libroj.

Konekse kun tio aparta Kultu-programo pri Esperanto por la neesperantista publiko okazos ĵaŭde la 24-an de aprilo 2003 de la 15-a ĝis la 15.50 horo. Estos prezentita konciza informo pri Esperanto kun deklamado de Esperantaj poemoj kaj kantado de Esperantaj kantoj kaj operarioj. Pensiuloj pagos nur duonan enirpagon.

Ve ĉtvrtek 24. dubna 2003 bude na knižním veletrhu Svět knihy 2003 na Výstavišti zvláštní esperantský Kulturní program s informací o esperantu a s přednesem esperantských básní a písní včetně operních árií v esperantu.

Pravidelné schůze Klubu esperantistů v Praze se konají každý čtvrtek odpoledne v Praze 1, Ve Smečkách č. 25.

Dne 27. 3. 2003 bude výroční členská schůze s volbou nového výboru.

V červenci a srpnu se schůze klubu nekonají.

Antaŭ 50 jaroj en marto 1953 aperis la unua numero de la Bulteno de Esperantista Klubo en Praha.

La Bultenon redaktis Josef Vítek, al la legantoj dissendis ĝin Anči Bárochová. La Bulteno estis stencilita, A4-formata, en eldonkvanto 600 – 700 ekzempleroj. La unuopaj numeroj estis kutime 2-paĝaj, do unufooliaj. En la jaro 1953 aperis 9 numeroj kun la suma nombro de 20 paĝoj.

La 1-a numero havis fruntloke la citaĵon el Zamenhof: Longe daŭros ankoraŭ malluma nokto sur la tero, sed ne eterne ĝi daŭros. Venos iam la tempo, kiam la homoj ĉesos, esti lupoj unuj kontraŭ aliaj... Kune kaj interkonsente ili celados ĉiuj al unu vero, al unu feliĉo.“

Sekvis klubaj informoj kaj Monda Kroniko kun informoj pri la movado eksterlande. La postaj numeroj enhavis ankaŭ la Programojn de klubaj vesperoj kaj iam ankaŭ poemojn.

La agado de Esperantista Klubo en Praha en la jaro 2002.

Dum la jaro 2002 la kunvenoj de nia klubo okazis regule ĉiujarde posttagmeze en la kunvenejo en la strato Ve Smečkách n-ro 25. Tiun ĉi kunvenejon disponigas al nia klubo la loka kvartalo oficejo en Praha 1 senpage. Sed dum la someraj monatoj – julie kaj aŭguste – la ejo restas fermita kaj niaj kunvenoj ne okazas.

La programo de niaj kunvenoj estas grandaparte konversacia, pri kio meritas ĉefe s-anino H. Maudrová, sed en la apuda ĉambro okazas kurso por komencantoj, gvidata de s-anino M. Šmidrkalová. De tempo al tempo tamen okazis interesaj prelegoj, ekz. la 31-an de januaro s-ano Sládeček el Ostrava rakontis pri siaj Esperanto-renkontiĝoj kaj projekciis lumbildojn, la 28-an de marto prelegis en nia klubo s-ano Drahomír Kočvara, la 5-an de septembro en solena postferia kunveno partoprenis Drahomír Kočvara, Miroslav Smyčka kaj ĉeestis ankaŭ s-inoj Podmelová kaj Ludíková, la 5-an de decembro 2002 kaj poste denove la 9-an de januaro 2003 nia membrino St. Kníchalová prelegis pri sia ĵus okazinta ekskurso al suda Ameriko kaj montris abundajn fotografiaĵojn. La jarkunvenon la 14-an de marto vizitis ne nur niaj pragaj gepoetoj E. Urbanová, Ĉ. Vidman kaj Z. Bergrová, sed ankaŭ eksterpragaj samideanoj L. Chytil el Přešov kaj M. Smyčka el Ústí n. L. Niajn kunvenojn vizitis ankaŭ eksterlandaj esperantistoj el Francio kaj el Usono. Tre sukcesa estis ankaŭ la tradicia Kristnaska vespero la 12-an de decembro 2002.

Nia klubejo estis ankaŭ je dispono de Asocio de esperantistoj – handikapuloj, kiuj okazigis tie kelkajn kunvenojn dum la jaro.

Niaj klubanoj partoprenis ankaŭ kelkajn Esperantajn aranĝojn en Prago, organizitajn de ĈEA, ekz. la 7-an de februaro la solenaĵon honore al 80-jariĝo de Eli Urbanová en la Ĉefa fervoja stacidomo en Prago, la 16-an de aprilo la kunvenon kun la vicprezidanto de UEA prof. H. Tonkin en la hotelo Mucha, kaj de la 8-a ĝis la 10-a de novembro la Konferencon pri Aplikado de Esperanto en la Sciencoj kaj Tekniko en Dobřichovice. Kelkaj membroj partoprenis la ĉeĥan-esperantan poezian vesperon de Věra Ludíková en la Poezia kafejo Obratník (Tropiko) en Smíchov la 12-an de decembro vespere.

Bedaŭrinde la jam tradicia aŭgusta renkontiĝo en la domo de s-anino Maudrová en Karlštejn ne okazis pro inundo, kiun tiu ĉi domo suferis. Cetere per la inundo estis damaĝita ankaŭ la tuta deponejo de Esperantaj libro de firmao KAVA-PECH en Dobřichovice, la posedaĵo de nia membro Petro Chrdle, inter ili ankaŭ ekzempleroj de la ĵus eldonita nova PIV.

Ni povas fieri, ke la membro kaj komitatano de nia klubo s-ano Petr Chrdle partoprenis la 87-an Universalan Kongreson en Fortaleza, Brazilo; la 5-an eŭropan Esperanto-kongreson en Verono, Italio, ĉeestis s-anino Zubová. Krome niaj klubaninoj partoprenis ankaŭ la 55-an kongreson de katolikaj esperantistoj en Kroměříž (s-anoj Budínská kaj Matoušová) kaj la 4-an kongreson de Asocio de esperantistoj-handikapuloj en Janské Lázně (Bínová, Lorencová, Helmeczyová, Vrbová, Hoffmanová, Souček).

Sed la ĉefa aranĝo de la jaro 2002 estis la Solenaĵo de la Centjariĝo de nia klubo kaj la jubilea 10-a Kongreso de ĈEA, kiuj okazis de la 15-a ĝis la 17-a de novembro 2002 en a kulturcentro Zahrada en la praga kvartalo Chodov.

Jam unu semajnon antaŭ la solenaĵoj estis tie inaŭgurita ekspozicio pri Esperanto, kiun sukcese aranĝis s-ano Zdeněk Heiser. Ĉefloke de la ekspozicio estis instalita la jam historia busto de L. L. Zamenhof, farita de ĉeĥa skulptisto Emanuel Kodet por la 13-a UK en la jaro 1921; la busto estis prunteprenita el la Esperanto-muzeo en Česká Třebová. La ekspozicio estis publike alirebla ĝis la 22-a de novembro.

Okaze de la centjariĝo de la klubo estis eldonita broŝuro „Centjariĝo de la Esperantista Klubo en Praha“ – nekompleta kompilaĵo de la Esperantaj eventoj en Prago dum cent jaroj. Plue aperis nova poemaro de Zdenka Bergrová „Vortoj de la Nokto“ kaj poemaro de Jiří Karen „Mondo afabla ne nur al vortoj“ – ambaŭ tradukitaj de Jaroslav Mráz.

Salutmesaĝoj al la klubo venis i. a. de la Bolonja Esperanto Grupo „Achille Tellini 1912“ el Italio, de Societo por la Internacia Lingvo Esperanto en Brno k. a.

La solenan kulturan vesperon vendrede la 15-an de novembro enkondukis kaj vorte akompanis Lucie Karešová. En la unua parto de la vespero la rusa pianistino kaj komponistino Jelena Puchova, loĝanta en Prago, prezentis kantojn de M. Bronštejn kaj kun infana ĥoro „Opera Praha“ kaj kun Miroslav Smyčka ŝi prezentis kantojn el sia muzikalo „La Eta Princo“ kun vortoj de M. Bronštejn. En la dua parto de la vespero Jelena Puchova plane akompanis la operkantistojn Kateřina Kudlíková, Miroslav Smyčka kaj Josef Vich, kiuj prezentis pecojn el operoj, operetoj kaj ankaŭ popolajn kantojn.

Sabate okazis la jubilea 10-a kongreso de ĈEA, dum kiu estis elektita nova komitato de ĈEA, fruntloke kun la prezidantino Věra Podhradská. En la nova komitato estas ankaŭ pragaj geesperantistoj Lucie Karešová kaj Petr Chrdle (vicprezidantoj), Jindřich Ondráček (kasisto) kaj Jiří Souček (membro de kontrolgrupo). Estis ankaŭ proklamitaj novaj honoraj membroj de ĈEA, inter ili ankaŭ la prezidanto de la Esperantista Klubo en Praha Jiří Patera; tio estas granda honoris ne nur por li, sed precipe por la tuta klubo okaze de ĝia centjariĝo.

Post vespermanĝo okazis dancvespero, kiun komencis la Grupo de akrobata rokenrolo de Sokol Kampa Praha, gvidata de Miroslava Kuchtová, sekvis muzikista duopo el Dobřichovice, poste s-anino Pavla Zemanová kun sia hundineto Dája prezentis dancon el la irlanda muzikalo „La sinjoro de danco“ de Michale Flatley kaj fine jam sekvis la ĝenerala dancado kaj tombolo.

(jpa)

Aperis La Nova Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto

Ĝi kuŝas antaŭ mi, la bela, granda, impona volumo de la nova PIV. Post la unua eldono de PIV, redaktita de Prof. Gaston Waringhien, aperis nun la nova reviziita eldono, redaktita de emerita docento Michel Duc Goninaz. Tridek du jarojn post PIV aperis do la nova PIV (NPIV). Ĝi estas verko, pri kiu ni esperantistoj povas fieri kaj kiun ni povas fiere montri ankaŭ al neesperantistoj. Ili povas konvinkiĝi, ke Esperanto ne estas nur ia – tia lingvo por korespondado aŭ por gazetlegado, sed vere vivanta kaj praktike utiligata lingvo.

Granda avantaĝo de NPIV estas, ke ĝi forigas la tro fakajn aŭ neutilajn terminojn, korektas iujn kaj aldonas novajn kaj uzatajn vortojn, kiel aidoso (kial ne ajdoso?), biosféro, fotokopii, teflono, vide ktp. Bona estas la forigo de la vorto „arbedo“ kaj uzo de „arbusto“, por ke ne okazu konfuzo inter tiuj ĉi du vortoj. Tame iom ŝokas min la divido de arboj je arbegoj (ĝis 100 m), arboj (8-15 m) kaj arbetoj (6-8 m), dum 2-7 m altaj estas trunkarbustoj, 0,5 – 4 m tufarbustoj kaj malpli ol 0,5 arbustetoj. Nu, por mi 6 metrojn alta arbo tute ne estas arbedo, sed vera arbego.

Bona ŝajnas al mi ankaŭ la forigo de la vorto „tetrao“ (ĉeĥe jeřábek), kiu nun estas nomata „bonazio“, dum la vortoj „tetro“ (teřívek) kaj „tetraono“ (tetřev) restas kaj apartenas al la familio (ĉeled') de „tetraonedoj“ (tetřevovití).

Tre bona estas la listo de matematikaj operacioj sur la pĝ. 813 – 814. Precipe salutinda estas la decido uzi la prepozicion „per“ sole por la divido, kaj ne – kiel ĝis nun – ankaŭ por la potencado. Tiel oni enkondukas ordon en la matematikan terminologion, en kiu ekde nun la dividado estas farata per la prepozicio „per“, ekz. ses per tri estas du, dum la potencado estas farata per aparta help-vorto „alt“, ekz. ses alt tri estas ducent dek ses. Same bona estas la listo de matematikaj simboloj sur la pĝ. 1039 – 1040.

Same bonaj estas la formoj de landnomoj laŭ la vera uzado de esperantistoj, ekz. koreo – Koreio, kaj ne la neuzata Koreo – koreano; same vjetnamo – Vjetnamio, kaj ne la monstra Vjet-Namo. Tamen tute ne plaĉas al mi la uzado de la vorto „regno“ por „ŝtato“. Ŝajnas al mi, ke „regno“ apartenas en mezepokon aŭ en fabelojn, dum nuntempe ja ekzistas „ŝtatoj“. Por multaj maljunaj ĉeĥoj „Regno“ egalas al „Germanio“, ekz. la regnaj ras-leĝoj = la germanaj ras-leĝoj. Tial en la ĉeĥa lingvo la vorton „regno“ ni preskaŭ tute evitas kaj eĉ en la ĉefa preĝo ni diras „venu reĝlando via“ tie, kie en Esperanto estas „venu via regno“.

Ampleksa estas la listo de literoj, signantaj aŭtorojn de cititaj vortoj aŭ frazoj, ekz. Z – Zamenhof, A – Auld, AM – A. Montagut k. a. Tamen min mirigas, ke tie ne troviĝas Ivo Rotkvič, kies traduko de Cezaro de Jelušić alportis al Esperanto multajn utilajn formojn.

La vortaro estas „ilustrita“ kaj precipe tre utile estas, ke la ilustraĵoj troviĝas interne de la teksto; iuj bildoj estas tre praktikaj kaj instruaj, ekz. biciklo (pĝ. 154), birdo (pĝ. 157), boriloj (pĝ. 166) kaj multaj aliaj. Sed male iam detalaj priskriboj mankas, ekz. sur la pĝ. 159 la plej oftaj figuro jen blazonoj estas: paliso, trabo, kapo, kalkano, herolda kruco, bendo, kontraŭbendo, andrea kruco, ĉevrono kaj kantono (laŭ Jaroslav Klement. Heraldiko-veksilologio-terminaro en Esperanto, EK La Progreso, České Budějovice, 1979).

Mi komprenas, ke la aŭtoroj devis koncizigi klarigojn en a vortaro, por ke ĝi fine ne devu esti duvolema. Tial ekz. pri Eŭropo estas klarigoj, ke ĝi estas parto de la mondo kaj amatino de Zeŭso, sed mankas, ke ĝi estas ankaŭ luno de Jupitero; Azio estas ne nur kontinento, sed ankaŭ planĝeto n-ro 67, Bohemio, lando en Ĉeĥio kaj ankaŭ vivmaniero sen sociaj konvencioj, estas ankaŭ planĝeto n-ro 371; Otavo estas la ĉefurbo de Kanado ĉe la samýma rivero, sed Otavo estas ankaŭ rivero en la suda Bohemio ktp., ktp.

Bedaŭrinde en NPIV ne troviĝas iuj utilaj kaj bezonataj vortoj, kiel „kolino“ (monteto) aŭ „hilo“ (arbarkovrita monteto); longe mi serĉis la tre gravan vorton „fervojo“: tiu vorto memstare en NPIV ne troviĝas, ankaŭ sub „fero“ mi ne trovis ĝin, nur sub „vojo“ ĝi ricevis 4-linian klarigon. Tamen anstataŭ „transporto“ mi trovis la verbon „transporti“ kun referenco al „porti“, tie mi trovis la deziratan „transporto“ kun du signifoj, ĉe kiuj la ĉefa – la unua – ricevis unulinian klarigon. Ŝajnas al mi, ke tiuj jak aliaj gravaj esprimoj, eĉ se kunmetitaj vortoj, devus havi propran lokon en la vortaro kaj kun klarigoj respondantaj al ilia graveco.

Mi devas konstati, ke en NPIV ne troviĝas ankaŭ multaj nomoj de diverslandaj valutunuoj. Al Esperanto iuj riproĉas, ke ĝi estas tro eŭropa, sekve ĝuste ekstereŭropaj valutoj pliinternaciigas la Esperantan vorttrezoron. Mi do serĉis afganio (kodo AFA), la mon-unuo de Afganio – en NPIV ĝi mankas, bahto (THB), la monunuo de Tajlando – manka, balboo (PAB), la mono de Panamo – mankas, biro (ETB), la mono de Etiopio – mankas, ĉu mi daŭrigu? Centoj da tiaj valut-monoj kaj de ties partumaj unuoj tute ne troviĝas en NPIV. Jes, la ĉefaj eŭropaj jak aliaj valutoj ĉeestas (eŭro, pundo, franko, marko, liro, peseto, peso, dolaro, eno, juano k. a.), sed ekz. ĉe kecalo estas referenco al kvetlo, kie estas sciigo, ke ĝi estas nacia birdo de Gvatemalo, sen mencio, ke kecalo/kvetlo (GTQ) estas monunuo de Gvatemalo. (Pri valut-nomoj vidu: Jiří Patera: La nomoj kaj simboloj de diverslandaj valutoj, en: Zdeněk Pluhař (red.): Fakaj aplikuj de Esperanto, KAVA-PECH, 2000).

Tamen, por mi la plej interesa afero en NPIV estas la forlaso de la finaĵo –a de virinaj nomoj kaj la reveno al la Fundamentaj formoj de virinaj nomoj kun la ĝusta substantiva finaĵo –o (Klaro, Mario, Sofio, Diano). Ĉar la propraj nomoj estas nur iaspeca periferia fenomeno, tial ne multe gravas, ĉu ili estas neasimilitaj (Mary, Anne, Louis), aŭ asimilitaj laŭ la Esperanta ĝenerala sistemo (Mario, Anno, Ludoviko), aŭ kiel aparta Esperanta subsistemo (Maria, Anna, Luizo). Per la enkonduko de nesistemaj sufiksoj „ĉj“ kaj „nj“ la kreinto de la lingvo mem montris, ke la propraj nomoj en Esperanto ne devas konduki precize laŭ la ĝenerala sistemo de Esperanto, sed ili povas roli alimaniere. Cetere ankaŭ iuj morfemoj de la ĝenerala sistemo havas alian signifon en aparta subsistemo, ekz. „id“ en la ĝenerala sistemo signifas ido (katido, hundido...) aŭ posteulo (Karolidoj, Izraelidoj...), sed en subsistemoj ĝi povas esti uzata en kemio (klorido, sulfido...) aŭ en gastronomio (Cefeidoj, Leonidoj, Orionidoj...) kun tute malsamaj signifoj. (Pri la ĝenerala sistemo de Esperanto kaj pri la subsistemoj vidu: Michel Duc Goninaz: Pri la reguleco de Esperanto, en: Petr Chrdle (red.): La Stato kaj Estonteco de la Internacia Lingvo Esperanto, KAVA-PECH, Dobřichovice (Praha), 1995.) Sekve se „id“ havas aliajn signifojn en la subsistemoj de Esperanto ol en la ĝenerala sistemo de Esperanto, same bone la adjektiva finaĵo –a de la ĝenerala sistemo povas funkcii kiel substantiva ĉe propraj nomoj, ĉu viraj (Cefanja, Elija, Eliŝa), ĉu virinaj (Adela, Agata, Agnesa) en la subsistemo de propraj nomoj.

Iuj lingvoj distingas sekson ĉe la nomoj, ekz. Alberto – Alberta, Aleksandro – Aleksandra, Andreo – Andrea ktp. kaj estis tre prudente, ke ankaŭ Esperanto adoptis tiun distingadon, kompreneble apud la regulaj virinaj formoj Albertino, Aleksandrino, Andreino ktp. Por Kalocsay kaj Waringhien estis Esperanto ne nur bonege funkcianta mekanismo, por ili ĝi estis vere vivanta kaj pulsanta organismo; pro tio ili preferis la etnolingvajn duopojn. Ekzistas centoj da tiaj duopol (mi citu ankoraŭ kelkajn: Danielo – Daniela, Emanuelo – Emanuela, Eriko – Erika, Frederiko – Frederika, Gabrielo – Gabriela, Henriko – Henrika ktp.) kaj estus tre neprudente kaj malproduktive nuligi ilin nur pro tio, ke ĉiuj substantivoj havas la finaĵon „o“ kaj sekve ne estas permeseble, ke virinaj nomoj havu la finaĵon „a“. Cetere eĉ en NPIV mi trovas ekz. ke Mario estas nomo de viro aŭ de virino, kaj tuj sube troviĝas Maria. Virina nomo. Same: Teodoro. Vira nomo. Teodora. Virina nomo. La enradikiĝo de la virinaj a-nomoj estas jam tiom forta, ke eĉ NPIV ne povis ilin komplete eviti. Sed mi ripetas, ke la problemo de propraj nomoj estas nura periferia fenomeno, kiun troigi ne havas sencon.

Mi bonvenigas la belegan kaj valoran vortaron kaj al ĉiuj esperantistoj mi deziras grandan ĝojon kaj pleuron dum la ĉerpado de scioj el tiu ĉi impona verko.

Jiří Patera

Mezinárodní esperantské muzeum ve Vídni v Hofburgu představuje největší esperantskou knihovnu, která je součástí rakouské Národní knihovny. V elektronickém katalogu TROVANTO <http://allegro.onb.ac.at/cgibin/allegro/maske.pl?db=esperanto&lang=esp> je už 29 tisíc záznamů knih, brožur, rukopisů, hudebních not, kazet i videokazet.

Loňská OSIEK-prémie za nejlepší knihu roku v jazyce esperanto byla udělena knize Karla Štajnera *7000 dní na Sibíři* (překlad Krešimir Barkovič). Přesvědčení komunista Štajner v téměř 500-stránkové knize líčí svůj 20-tiletý pobyt v sibiřském gulagu. Připomeňme, že předloni byla prémié OSIEK udělena člence našeho klubu Eli Urbanové za román *Hetajro dancas (Hetéra tančí)*.

Věra Ludíková

Sendu ĝin pluen

Sur oran tableton komunan kun Kosmo vi devas enskribi legeblan komunikon. Se vi havus jam malmulte da tempo, nur kelkajn momentojn, se restus al vi eĉ la lasta spiro, kion vi sendus en Kosmon? Ĉu arĝentaj kluzoj tion jam tinte finkantis? Vi rerigardas kaj en kupraj vazoj vi ekvidos flamantajn fajrojn, post ili brilon. Kaŭrantaj, la antaŭuloj volis jam antaŭlonge varmigi sin ĉe profetaj vortoj. Nerezistebla sopko renkonti teranon, vian instruiston kaj iri ankoraŭ pluen, vin kondukis al seĉado de io en kristaleca formo, tial en krisolo vi naive Midas kombinaĵojn. Eĉ vi mem tre deziras ĉerpi el la fonto de la scienco kaj de la nesciado de la homaro ne nur tial, ke vi serĉas feliĉon aliloken forvagintan, ankaŭ ne tial, ke multaj parolos malrespekte kaj mienos, kvazaŭ vi eĉ ne estus tie, arogante ili estos konstruantaj antaŭ vi digojn. Sed vi antaŭsentas, ke forbalaos de la korteto forputrintan foliaron nur printempa frosto, kiam estos malbone, tre malbone. Envolvita en propraj retoj pendas jam nur sur la plej maldika fadeno la iam perfekta mondo. Nur en ekstremo ni eniras plu en Viajn vortojn por refreŝiĝi, Sinjoro nia. Kvazaŭ arĝentaj kordoj subite eksonus kaj iriza sago de ekkono preterflugus nin: spirita homo estas ĉi tie kaj lasa sen siaj spuroj rozajn kaj luman brilon, kiu kuracas kaj kuraĝigas. Subtile kaj ale varpiĝas la strukturoj de malnova Tero, kvazaŭ vi nobligus linfadenon kaj poste vi silice teksus ĝin. Ne timu, la Kosma menso certe frustros la solvon al la aŭskultantoj. Sur la frunto kristala diademo kun surmetitaj smeraldoj kaj kun io ĝis nun nemalkovrita registras kaj akceptas por Vi la kosman energion. Tiel kiel en Siksta kapelo je distanco la mano de Kreinto preskaŭ tuŝas la manon de Adamo, ĝuste tiel vi poste ricevos tiom da energio, kiom da ĝi vi bezonos, ĉiam laterite, ĉar la vivo dume antaŭeniĝos, pli prokrmen al la respondeco, se la okulaj irisoj estas via nekonfuzebila identigo. Nur nia tasko estas, ke en Kosmo ekregu amo, nia grandega riĉaĵo. Sur etan ladpladeton, sur la restaĵon de ora masko, sur brelokon, kiun vi portas sur la kolo, en la lasta minuto skribu vian mesaĝon, se ankaŭ vi volas prepari bonan estontan historion: kun Patro kaj lia amo, kiun ni transdonas, sur unu ŝipo ni troviĝas. Sendu ĝin pluen...

(tradukis Jaroslav Mráz)

Jen estas la vortoj de poetino Věra Ludíková, kiujn ŝi sendas kun la kunfondintoj de tiu ĉi alvoko al ĉiuj spiritaj homoj, por ke ili aliĝu al ĝi. La ideo pri ĝi naskiĝis nerimarkite. La kuracisto kaj poeto Jan Mička tiam diris: „Ni havas similajn opiniojn pri la misio de la poezio kaj kiam ni estos du, tio estas pli or nur unu. Tri estas pli ol du.“ Kaj mallonge poste, kiam ĝi estiĝis, aliĝis al ĝi kaj estas ĝiaj kunfondintoj tiaj personuloj, kiel la pentristo Jan Kristofori, la poeto Jan Pyszko, kiu la tekston „Sendu ĝin pluen“ tradukis en la polan, la poetino Berta Cibulková, kiu la tekston tradukis en la germanan, d-ro Bohuslav Eliáš-Žáček, CSc., kiu tradukis ĝin en la latinan, la poeto Josef Lebeda kaj aliaj, inter ili la membroj de la Esperantista Klubo en Praha.

Výše uvedená duchovní výzva „Pošli to dál“ básničky Věry Ludíkové v esperantském překladu Jaroslava Mráze vyjde v knižní podobě spolu s překlady do ostatních jazyků.

Božena Němcová

Fabelo pri mielkuka dometo

Estis malriĉa patro kaj havis du infanojn, Joĉjon kaj Margenjon. Li irbis en arbaran lignon haki kaj ne povis gardi la infanojn; tial post kiam ilia patrino, la patrino de malgrandaj infanoj, mortis, li edziĝis, por ke la infanoj denove havu patrinon. Sed la alia patrino ne estis bona, ŝi amis nek la patron, nek la infanojn, kaj la patro havis kialon por plendi. Foje la duonpatrino tiel eknaŭzis pri la infanoj, ke ŝi ordonis al la edzo, ke li forkonduki ilin por ke ili ne plu revenu hejmen; vane la viro rezistis la infanojn forkonduki, sed la edzino ne lasis lin trankvila, li timis ŝin, kaj tial kun malĝoja koro iun tagon li diris al la infanoj: „Prenu kruĉetojn, vi iros kun mi en la arbaron kolekti fragojn.“ La infanoj pro ĝojo saltis, tuji li prenis kruĉetojn kaj kun la patro en a arbaron ili celis. Kiam ili venis profunde en la arbaron, alkondukis ilin la patro al granda senarbejo plena de fragoj, kie ĉio ruĝiĝis, kaj diris a lili: „Nu, karaj miaj infanoj, ĉi-loke pluku fragojn, mi iros tiu-direkte arbojn faligi; ĝis kiam vi aŭdos min frapi, vi scios, ke mi estas en tiu loko.“ La infanoj avide ĵetis sin al la fragoj kaj la patro foriris flanken, alligis inter arbojn ŝtipbatilon, kiu de la vento movata la arbojn frapadis, kvazaŭ oni lignon hakus. Kiam li tiamaniere la infanojn trompis, li revenis hejmen kaj la infanojn en la arbaro li forlasis.

Kiam la infanoj havis jam plenĉen kruĉojn kaj ĝissate ili manĝis, ili ekpensis, ke ili la patron rigardu. – Ili do iris, de kie de tempo al tempo la frapado de l' batilo aŭdiĝis, sed ili ne trovis paĉjon, nur lia batilo pendis sur arbo „Kie nur nia paĉjo estas, eble li iris hejmen kaj nin li lasis ĉi tie,“ diris Joĉjo. – „Sed kion vi pensas, la paĉjo tamen ie estas kaj certe li venos por ni, ni nur restu ĉi tie,“ diris Margenjo.

Kaj ili do atendis kaj pro enuo ii ree manĝis la fragojn el la kruĉoj, ĝis la kruĉoj estis malplenaj – kaj ili devis denove plenigi ilin, kaj tiel ili malenuis. Sed komencis krepuskiĝi, la batilo ĉesis frapi kaj la infanoj sentis angoron, do ili prenis la kruĉojn kaj iris serĉi la patron. –

„La suno subiras, vespero alias, paĉjo, ni iru hejmen!“ ili vokis tra la arbaro; sed neniun reagon ili aŭdis. „Do ni jam vojeraris, kara Joĉjo, kaj la paĉjon ni ne trovos; ni devas ĉi tie tranokti,“ diris Margenjo; ŝi estis pli aĝa kaj pli saĝa.

„Sed mi timas,“ postdiris Joĉjo.

„Nu, atendu do, mi suprengrimpos arbon, ĉu mi ekvidos ian lumon, kaj al tiu direkt ni poste irus,“ ĝojigis lin Margenjo kaj tuj ŝi ankaŭ sur la arbon grimas. – De sur la arbi ŝi rigardis ĉirkaŭronde kaj kiam ŝi ekvidis malproksime lumenton, ŝi ekvokis al Joĉjo, ke li ne plu timu, ŝi descendis kaj en la direkt de la lumo ili ekiris. Kaj ili elvenis el la arbaro sur verdan herbejon; sur tiu herbejo ili ekvidis belan dometon, kaj la dometo estis mielkuka. Ili iris ĝis fenestreto, enrigardis internen kaj vidis tie sidi maljunan virinon kaj maljunulon.

„Atendu,“ diris Joĉjo, „mi surgrimpos la tegmenton, derompos peco da marcipano kaj ni fartos bone.“

„Sed ĉu ili kapton nin,“ Margenjo sentis timon – sed Joĉjo jam estis sur la tegmento kaj rozpis marcipanerojn kaj al Margenjo malsupren ĵetis.

Do sendis la maljunulino la maljunulon, ke li iru rigardi, ke ŝajnas al ŝi, kvazaŭ iu rompus la marcipanon Iris la maljunulo eksteren kaj demandis: „Kiu sur mia tegmento rompas la marcipanon?“

„Ho ne, aveto, blovas nur venteto,“ per subtila voĉeto respondis Margenjo sub la fenestro – kaj la maljunulo kontentiĝis. La infanoj satmanĝis kaj sub la fenestro ili ennestiĝis por dormi.

- Matene Joĉjo denove srugrimpis la tegmenton por rompi pecon da marcipano, kaj la maljunulino denove sendis la maljunulon por rigardi. – Margenjo ree volis la maljunulon missciigi, sed li vidis ilin kaj iris diri tion al la maljunulino.

„Rapide, Joĉjo, ni devas forkuri, aliokaze ni falos malbone,“ vokis Margenjo al Joĉjo, ĉar ŝi aŭdis, ke la maljunulino sendas la maljunulon, ke li alkonduku la infanojn, ke ŝi rostos ilin.

- Joĉjo saltis de sur la tegmento, Margenjo kaptis lin je la mano, kaj ili kuris, kiom ili povis kaj kien ili la okuloj gvidis, kaj la maljunulo postkuris ilin, sed ĉar li estis dika kaj malgracia, li ne povis postsekvi ilin. Sed tamen la infanoj ne sukcesus eskapi de li, se subite virino ne aperus sur lina kampo.

„Mi petas vin, onklino, diru al mi, tra kie ni iru; malbona maljunulo el mielkuka dometo pelas nin, ili volas rosti nin, ĉar ni peceton de tegmento forrompis.“

„Tie ĉi iru en la arbaron, tra tiu ĉi vojeto, mi ja stenos la maljunulon,“ diris la sarkistino kaj montris al la infanoj en la arbaron.

La infanoj kuris plu, kaj post momento alkuris la maljunulo kaj forte spiregis.

„Persono,“ li demandis la sarkistinon, „ĉu vi vidis ĉi tie infanojn?“

„Mi sarkas linon,“ respondis la virino, kvazaŭ ŝi ne komprenus lin.

„Persono, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie tri infanojn?“

„Post kiam mi finsarkos kaj ĝi maturiĝos, ni rikoltos.“

„Persono, komprenu do, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Post kiam ni rikoltos, ni frotegos la semojn kaj poste ni ruos la linon.“

„Persono, ĉu vi ne komprenas, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Post la ruado ni sternos kaj en fornego sekigos.“

„Persono, vi eble estas surda, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Nu, kaj post la sekigo ni frotos kaj post la frondo ni brosos.“

„Persono, ĉu vi ne aŭdas, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Do; nu kaj post la posado ni surmetos sur konusojn kaj ŝpinos.“

„Persono, tio ne koncernas min, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Kiam ni ŝpinos belajn gracilajn fadenfaskojn, ni surbobenigos ilin.“

„Persono, persono, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Post kiam ni surbobenigos, ni teksos belan maldiketan tolon.“

„Persono, min ne koncernas tolo, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Post kiam ni teksos, ni blankigos, post kiam ni blankigos, ni tondos kaj kudros ĉemizojn, subĉemizojn, vindotukojn kaj diademojn, jupojn kaj antaŭtuketojn.“

„Persono, ĉu vi sidas sur viaj orloj, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Ho, tiel, kion ni faros kun tio? – Nu, ni vestos nin per tio kaj surhавos puran belan tolaĵon.“

„Persono, mi petas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Post kiam ni disŝiros tion? – Nu, tiam ni ekflamigos tion, ni faro sel tio tindron. Nu, por la tindro ni elips fajrerojn tiel longe, ĝis ĝi aperigos vivan flameton kaj la dia fajro ĝin konsumos. La dia fajreto ŝanĝiĝos en fumon, la fumo ascendo al la aero kaj mi ĉesas paroli pri la afero.“

„Persono, mi ne demandis vin pri tio, mi demandas vin, ĉu vi vidis ĉi tie iri infanojn?“

„Infanoj, nu, tion vi devis diri tuj, kial mi ne vidus ilin, nu vere mi vidis, ili iris tie tra la vojeto en la kampoj, rekte al la rivereto, kie la salikoj estas. Sed vi ne plu kurantigos ilin, ili saltis kiel kestreltoj,“ ĉe tiuj vortoj la virino montris al la maljunulo la kontraŭan direkton, ol kien ŝi pli frue la infanojn sendis La maljunulo ekkomprenis tion, pro kolero li forkraĉis kaj reen hejmeniris, kaj kiam li foriris, ankaŭ la virino el la kampo malaperis kaj la infanoj venis hejmen.

tradukis Jiří Patera

Zdenka Bergrová

Ĉio flugas

Igoro kaj Marko kune ofte ludis la ludon, „ĉio flugas, kio plumojn havas“. Vi ja konas ĝin. Unu elkriis ion, la alia devis levi la manojn, kiam la krianto nomis ion ajn, kio flugas, ale li devis doni garantiaĵon. Eĉ por penskaptilo. Oni donas garantiaĵon por ĉio, kio ne flugas, ĉu ĝi havas plumojn aŭ ne havas. Sen plumoj flugas multaj, ekzemple muŝo. Aŭ kulo. Mallonge ĉiuspeca insekto. Sed troviĝas en tio ĝuste ankaŭ kaptiloj. Diru mem, ĉu eblas decidi, ĉu vere flugas polvo, aŭ ĝi nur tiel moviĝas en la aero...? Aŭ anĝeloj. Pri tio estis granda disputo, ĉar kiu scias, ĉu la anĝeloj entute ekzistas, kaj kiu plie esploras, ĉu ili havas flungilojn kaj flugas. Sur bildoj ili plej ofte flugilojn havas, sed la brakoj ne mankas al ili kiel al Bivoj.

„Eble da flugiloj estas grandaj padeloj,“ proponis Marko, ĉar li levis la manojn kaj estas dononta pro anĝeloj garantiaĵon.

Momenton estis silente.

„Ho ne,“ kontraŭstaris Igoro, ili entute ne flugas, ili havas nur alojn.“

„Nu, ĝuste, alojn. Tiuj havas eĉ plumojn,“ defendis sin Marko.

Ili konkludis, ke anĝeloj estas ĉiam nur sur bildoj, en realo ili nenie troviĝas, tial Marko malvenkis.

Tamen por fluganta tapiŝo Igoro ne devis doni garantiaĵon, eĉ se ankaŭ li estis en konfuzo, li levis la manojn, sed fluganta tapiŝo estas reala nur en fabeloj. – Sed al Igoro ĉiuj hejme favoris... Li estis ĉarulo, li ne povis iradi.

Flugantaj objektoj, kiuj propre ne havas kialon por flugi, estas multaj. Nu, kvereloj estis multaj kaj multaj.

Kiam Igoro estis hejme sola, li ĉiam kvazaŭ ludus – ĉio flugas. Pri nenio alia li pensis, nur pri la flugado. Ĉu oni povas aranĝi la aferon iel pli konvene, ol kiel dume oni ĝin inventis.

Post kiam Igoro troviĝis sur la ĉareto, li estis tre malĝoja. Kiom li nun bedaŭris, ke li saltis en akvon, kiun li ne konis, kie li ne sciis, kiel profunde estas la fundo kaj kia la fundo estas. Li opiniis, e li montros al la leporkoroj, kiuj gapis sur la bordo, kiel li tion faras, kia bravulo li estas. Fine Marko eltiris lin apenaŭ vivantan. Ili devis longe revivigi lin kaj kiel estis eble plej rapide ili forveturigis lin en malsanulejon. La gepatroj faris al si riproĉojn, ke ili la knabojn lasis iri al akvo, eĉ se – estas ja ĝuste konduki la buben al memstareco. Ili havis fuŝitan libertempon kaj Marko feriojn, kaj ankaŭ la tuta grupo da buboj estis poste pro la malbonŝanca vundiĝo de Igoro longe konsternita, nu kion fari. La kamaradoj fine mense skuis sin kiel baniĝintaj hungoj kaj friponis plu, nur la plej proksimaj, la gepatroj kaj Marko estis trafitaj por ĉiam. Kaj Igoro.

Post reveno el la malsanulejo kaj el bankuracejo, kie doktoroj lin resanigis kiel nur estis eble, kaj kie li ellernis veturi sur ĉaro, venis nur la plej malbona tempo. Paĉjo kaj panjo devis reveni en siajn laborpostenojn, Marko vizitis lernejon, ili ne povis esti daŭre ĉe Igoro. Li lernis zorgi pri si mem, antaŭ ol iu el ili denove venos hejmen. Baldaŭ li tion ellernis, li scipovis sur la ĉareto vagi tra la tuta loĝejo, ankaŭ trans sojlojn, li havis ĉemane telefonon, televidon, radion, videon paĉjo aĉetis, li havis taskojn el la lernejo, kie li faros ekzamenojn, li havis magnetofonon kaj sonbendon kaj laŭdire li havos tekokomputilon kaj aliron al interreto, nur kiam la paĉjo perlaboro sufiĉe da mono – sed tamen nur ...

Kaj kiam li do foje priverŝas florojn kaj englutas larmojn, ĉar li devas kliniĝi de sur la ĉareto anstataŭ stari bele super ili, subite li aŭdas:

„Vi devus ĉesigi la ploraĉadon, Igoro.“

„Kio?“ li demandis mirigite.

„Nu, mi diras, ke vi devus ĉesigi la ploraĉadon. Estas nenia heroeco salti en akvon, kiun vi ne konas, ĝi estas sufiĉe granda stultaĵo. Neniu alpuŝis vin tien. Vi faris tion mem. Do klopodu rebonit almenaŭ tion, kio eblas.“

„Nu, ĝuste, kion eblas rebonit. Kaj entute, atendu, kio vi estas? Ĉi tie estas neniu, nur la floroj kaj mi.“

„Do, rigardu la fenestron,“ ektrilis iu.

„Tie eksidis pasero,“ konstatis Igoro.

„Kaj ĉu pasero estas neniu?“

Nun jam Igoro sciis, kiu tie trilas.

„Ne, mi ne opinias. Mi ĝojas, ke vi parolas.“

„Estas certe. Mi ĝojas, ke vi aŭdas min. Min ja ne aŭdas ĉiu.“

„Sed – kion mi povus rebonigi. Pri nenio alia mi pensas. Se mi eble... se mi ne povas iri, do mi povus flugi kiel vi... Do – flugi estas propre pli ol iri, sed se mi jam statas tiel ĉi, tial por mi flugado estus rekompenco.“

„Nu vidu.“

„Sed... Rogalon mi ne havas, helikpteron – pri tio mi eĉ ne parolas.“

„Rigardu en spegulon,“ diris la pasero.

Igoro rapide alveturis al spegulo – kaj konsterniĝis. Malantaŭ lia dorso leviĝis grandegaj padeloj – kaj jen eĉ ŝosis io kiel flugiloj. Ne, flugiloj tio ne estis, fakte eĉ ne padeloj – estis paseraj flugiletoj. Li turnis sin al la pasero kaj elbuŝigis:

„Mi havas flugilojn!“

„Ankaŭ mi dirus,“ ridis la pasero. „La pasera konsilantaro decidis, ke vi ricevos flugilojn. Vintre, kiam ĉion kovris neĝo kaj ni malsatis, vi ŝutis por ni ĉi tien sur la fenestron paneretojn... Do pro tio..“

„Do mi povus iomete flugeti?“ demandis nekredeme Igoro.

„Provu tion,“ respondis la pasero. „Kaj feliĉan vojaĝon.“

Igoro eksvingis la flugilojn kaj jen, efektive li leviĝis preskaŭ ĝis la plafond. Li tuj ekstiris iom malalten – ankaŭ tio eblis. Por momento li sidigis sin reen en sian ĉareton.

„Pasero, kamarado,“ li diris kortuŝite, „mi dankas al la paserkonsilantaro...“

La pasero ne respondis kaj entute ĝi aspektis, kvazaŭ ĝi ne kapablas kalkuli ĝis kvin.

Igoro provis iom ekflugi ankoraŭfoje – sed li eĉ ne residigis sin – kaj frr – li forflugis en la kuirejon. Kaj reen. La fenestro estis malfermita, li ekis ekkursi.

Li do flugas, tie estas la lernejo, iomete plue Ludvo – ĉu vidas lin flugi la homoj malsupre, kiel li vidas ilin? Ŝajnas, ke ne, ili ja devus miri, ĉu ne?

Post tempeto tiu ĉi okulado en la plej proksima ĉirkaŭaĵo ne sufiĉis al li. Ĉu li rigardu ien pli malproksimen en la mondon... Kaj uj li ankaŭ ekvojaĝis tien.

Li flugis kaj flugis kaj post momento li estis super Londono. Sonoris tie Big Ben. Li vidis la gvardi-alternon ĉe la palaco, sed li ne kuraĝis malsupreniĝi, li ja havas flugilojn, kiel lin eble akceptus la fremdaj homoj. Kaj subite li ekkonsciis, ke li ne kapablas paroli kun ili. Mi devus lerni la anglan lingvon, li ekhavis la ideon. Sed kion, li povas flugi ankaŭ alilanden, egale ĉi tie en Anglio estas sufiĉe malvarme.

Kaj tuj li ankaŭ flugis. Ĝi ne daŭris tro longe kaj li estis super Egiptio. Li vidis piramidojn. Kiel ofte li revis, ke li ŝatus rigardi ilin. Nun ili estis ie nemalproksime sub li, sed li ne povis malsuprenflugi kaj laŭorde trarigardi ilin, kiel li enŝteliĝus en iun turistan ekspedicion – kun tiuj siaj flugiloj.

Ne gravas – li flugos pluen. Super Ĉinio li rimarkis, ke tie ĉiuj peze laboras, ie eĉ infanoj. Super Hindio li vidis postsekvojn de tertremo. Kiel li kompatis la hindojn, la surŝutitajn kaj vunditajn infanojn aparte...

Sur la tero estas sufiĉe da turmentado, li ekpensis. Kio okazus, se mi – se mi ekflugus tiom multe alten, ien en la universon. Nu – pli malproksimen, ol kien venis kosmonaŭtoj, tien eble ne, sed ien, kie ili estis. Eble su la lunon.

Kaj li flugis, ĝis li estis – vi ne kredos tion al mi, sed li estis malalte, malaltete super la luno... Ĉar nenie li vidis eĉ vivuleton, li malsuprenflugis kaj volis surtreti – kompreneble ne la teron, sed la lunan grundon, sed...

Kion diablo ne volis, li eniĝis preskaŭ ĝisgenue en polvon. Eksterordinare estis, ke liaj piedoj ne estis tiel pezaj kiel hejme, sed ke ili bone portus lin, tio ankaŭ ne. Kion nun. Li ne povis moviĝi de la loko. Ĉirkaŭe dezerto kiel en Saharo. Ankoraŭ pli granda dezerto, ankoraŭ pli sola... Se ĝuste nun alvenus kosmonaŭtoj, li ekpensis. Certe ili helpus al li. Sed tute ne, ili ne venis. Vane li observis la lunan firmamenton. En malproksimo li vidis la bluan planedon, nian teron... Li sentis angoron... Li estis ploronta... Ĉu se li ne sukcesos suprenflugi kaj mizere li pereos ĉi tie sur la luno... Li provis svingi la flugilojn, sed ĉu li svingis kiel ajn, leviĝi li ne povis. Li provis do rampi iom aliloken. Li vokis por helpo la panjon, paĉjon, Markon, kaj poste ankaŭ la kamaradon paseron, sed neniu respondis al li.

„Marko,“ li diris laŭte. „Kiam ni ludos – ĉio flugas – mi ne plu volos ne pagi garantiaĵon, kiam mi eraros...tion mi promesas al vi...“ Sed neniu bona intenco helpis. Kvankam Igoro promesis orajn montojn.

Tio daŭris longe, la kruroj de Igoro estis nemoveblaj. Ni devas nur juste diri, ke li ne ĉesis klopodi. Li helpis al si kuraĝe per la manoj kaj per la flugiloj, kaj tamen post ioma tempo li forrampis iom pluen. Kaj subite li ne rampis tra polvo, sed tute ramp-laca li eksentis sub si ian rokon. Li frapdeskuis la polvon kaj provis svingi la flugilojn. Vidu, ĝi eblis.

Li levis sin super la lunan surfacon. Kaj mi diros al vi, ke pri nenio alia li tiom sopiris, kiel reveni reen sur la teron.

Li flugis kaj flugis laŭhazarde, sed verŝajne helpis lin la amo al la hejmo, kiun havas la migruj birdoj, kiam ili superas la longajn distancojn por veni en la lokojn, kie ili nestas, kaj li venis rekte super la tegmento de sia hejmo, li malsupreniĝis iomete pli malalten, estis tie ankoraŭ ĉiam malfermita la fenestro – kaj Igoro rap! – jam li estis super la ĉareto. Li sidigis sin en ĝin, momenton li ripozis kaj poste li momenton pensis, pripensis jak ekrigardis la fenestron.

La pasero tie ne estis.

„Pasero, kie vi estas...“ diris Igoro kaj daŭrigis, ĉar li pensis, ke tia sofista pasero lin tamen aŭdas, „sciu, pasero, tio estis bela, sed ankaŭ terura, mi petas vin, pasero, ĉu vi ne povus peti la paseran konsilantaron, ke mi ne plu havu la flugilojn? Sciu, mi tre ŝatus havi ilin, sed se mi jam nun diferencas de ceteraj buboj, tiam kun la flugiloj mi diferencus ankoraŭ pli – tiom pli, ke tio eĉ ne eblas.“

„Nu, bone,“ aŭdiĝis iu.

Igoro rigardas, strebas diveni, kiu parolas.

„Ĉu estas vi, pasero,“ li demandas, „kaj se ne, kiu vi estas?“

„Ĉu vi eble opinias, ke la floroj paroli ne scipovas?“

„Nu, mi jam opinias nenion,“ diras rapide Igoro.

„Mi estas ciklameno. Vi havas min rekte antaŭ via nazo.“

Vere, Igoro sidis en sia ĉareto antaŭ florkorbo kaj en ĝi floris ciklameno. En la komenco de la historieto pri la flugado li ja ĝuste akvumis ĝin kun la aliaj floroj.

„Ni ciklamenoj propre ankaŭ havas flugilojn, la niaj estas similaj al la papilioj, pro tio oni nomas nin papiliacoj.“

„Nu jes, sed vi ne flugas,“ rimarkigis Igoro.

„Ne. Sed ni ankaŭ ne iras, Igoro. Ni estas ĉiam sur unu loko, eĉ per ĉareto ni ne veturas, kaj tamen ni vivas... Ni estas pro tio dankemaj ankaŭ al vi. Pro tio, ke vi akvumas nin, sekve se vi vere volas senigi vin de la flugiloj, mi tion aranĝos.“

„Ke vi ne bedaŭru,“ aŭdiĝis de la fenestro. Kaj vidu. La pasero sidis tie.

„Se mi kapablas decidiĝi...“ Igoro perdis la certecon. „La flugilojn mi volus kaj ankaŭ ne volus. Ĉu mi ne povus pruntepreni ilin ĉiam nur por mallonga tempo, kiam mi estas hejme sola?“ li demandis la paseron.

„Mi ne scias,“ diris la pasero. „Mi povas tion proponi al la pasera konsilantaro.“

„Dankon, dankon jam pro la eksperimento,“ diris Igoro. „Sed sciuj, nun jam estas venonta Marko el la lernejo, mi petas vin, ne koleru, mi... bezonus...“

„Kiel mi vidas, sufiĉas, ke vi rigardos en la spegulon...“ diris preskaŭ samtempe la pasero kaj la ciklameno.

Igoro tuj alvenis al la spegulo – post la flugiloj eĉ n postsigno.

Post momento revenis Marko – kaj finiĝas nia fabelo.

Tradukis J. Patera

Zdenka Bergrová

Feliĉo, aŭdigu vin

Hana, Vlasta, Madla kaj Eva estis elstare scivolemaj bubinoj. Ili sciis, kio ie okazis, ĉar ili ĉion diris al si reciproke, kion ili vidis aŭ aŭdis, kiam ili devis por momento disiri. Alikaze ili ĉiam estis kune. Ili serĉeme vagaĉis tra la tuta ĉirkaŭaĵo, ili konis ĉiujn lokajn hundojn kaj katojn, kaj male ĉiu ajn sciis pri ili. Eĉ momenton ili ne estis trankvilaj. La gepatroj kaj sinjorino instruistino ne sciis, kion fari kun ili, ĉefe pro tio, e la bubinoj firme tenis kune, unu ne allasis klaĉi pri alia.

„Vi estas hodiaŭ ia stranga, Eva,“ diris Vlasta en parko apud la lernejo.

„La niaj volas divorci,“ ekploris Eva.

„Kaj kial?“ demandis Hana.

„Mi ne scias. Ili eĉ ne multe kverelas.“

„La niaj kverelas fervore, sed ili ne divorcos,“ rimarkigis Madla.

„Diru a lili, ke vi estas malfeliĉa pro tio,“ konsilis Vlasta.

„Mi jam diris. Sed paĉjo diris, ĉu estas feliĉo vivi kune, se pro tio ili estas malfeliĉaj.“

„Kio entute estas – la feliĉo...“ elbuŝigis Hana.

Momenton ĉiuj silentis.

„Mi opinias, ke la feliĉo signifas esti bela,“ diris malrapide Madla.

„La feliĉo estas havi ĉion, pri kio vi nur ekpensas,“ revis Hana. „Sed poste vi ne plu havos ion por deziri.“

„Estus necese precize trovi, kio estas la feliĉo,“ rezonis Eva.

„Sed kiel?“ aldonis Vlasta.

Sed subite preterflugis io kiel papilio, sed ĝi ne estis papilio. Ĝi estis malgranda pupo, ludilo en bebokombineo.

„La feliĉo estas mi,“ ĝi vokis per subtila voĉo. Kaj ĝi malaperis en la aero.

La bubinoj restis ŝokitaj.

„Kaj vidu,“ diris post momento Hana. „En la lernejo ni recitas la poemeton – muŝeto nura e loro, vespere tuŝas al koro – kaj ĝi estas dume io kiel pupeto por ludi, sed viva kaj en bebokombineo.“

„Estas necese trovi tute precize, kio la feliĉo estas,“ ripetis Eva. „Sed kiel, mi konsentas kun Vlasta.“

„Kaj ĉu eble demandi,“ aŭdiĝis Madla.

„Demandi multajn homojn,“ kompletigis Eva.

„Mi estas por tiaspeca ekspedicio, sed ni ja devas viziti la lernejon, poste hejme tagmanĝi, poste... simple ni havas multajn devojn...” oponis Hana.

Kaj jen je ŝiaj kruroj froté sin kato. Kaj tuj ankoraŭ alia. Ili estis senhejmaj katoj, la bubinoj verŝis al ili en pelvetojn en arbustoj iom da lakto, kiun ili alportis en kuvetoj el la hejmo, kaj tiel nutris ilin.

„Mi scius kiel,” miaŭis la kato.

„Ĉu ni estas en fabelo?” rimarkigis Vlasta. „Vivanta ludpupo, parolanta kato. Sed negrave, do diru, Minjo, kiel tion aranĝi.”

„Mi kaj jen mia mikino estos hejme kaj en la lernejo anstataŭ vi kaj vi povos iri esplori. Ni scipovas transformiĝi.”

Kaj tuj ĝi montris, ke ĝi vere scipovas tion. Apud Eva staris alia Eva, tute la sama.

„Klonaĵo... La kato fariĝis via klono, Eva,” mirigite elspiris Madla.

„Ion mi legis, aŭ aŭdis en la televido, ke oni povas fari klonaĵojn,” ne lasis sin konsterni Vlasta. „Sed ĝi estas tre granda science.”

„Do vidu,” diris per la voĉo de Eva la klonita kato Eva, dum Eva staris kiel kolono... „Ni scipovas tion tre rapide.”

Kaj apud Vlasta tute neatendite aperis alia klonita kato, Vlasta, kaj diris per ŝia voĉo: „Ni helpas al vi, se vi volas.”

„Sed...” balbutis Hana, „vij a ĉion pri ni ne povas scii, ĉefe hejme ili devas esti singardemaj – kaj mi ne scias, ĉu homoj donus al ni respondojn, se ni ne estas plenaĝulinoj...”

„Estas bagatelko,” ekridis la kato Eva. Kaj tuj el ĝi estis plenaĝa fraŭlino.

„El vi ne, el vi ne povus esti plenaĝulinoj, sed el Vlasta kaj Eva,” daŭrigis Hana.

„Ĝi eblas ankaŭ,” malŝparis sorĉojn la kato Vlasta. Kaj tuj estis el ĝi Vlasta lernejanino, sed el Vlasta plenaĝa fraŭlino.

„Nu laŭ tio, kio konvenas. Iufoje estas pli bone aspekti kiel plenaĝulinoj, iufoje kiel lernejaninoj,” postulis Eva.

„Kun nia helpo eblas ĉio,” fanfaronis la kato Eva. „Sufiĉas diri mallaŭte – jupeto – kaj vi estos lernejanino, aŭ – jupo – kaj vi estos plenaĝaj.”

„Ni povus tion fari lerte,” pripensis Vlasta. „Dividi nin. Eva kaj mi povas iri kune, se vi du katoj jam estas klonitaj al nia aspekto, kaj Madla kaj Hana dume helpu al vi en la lernejo kaj entute. Kaj poste inerŝanĝe.”

„Tio povus esti,” konsentis la klonitaj katoj. Kaj Madla kaj Hana nur kapjeis, vorton diri ili ne kapablis.

Kaj do ili tion tiel faris.

La unua loko, kien Eva kaj Vlasta celis, estis automat-ludejo. Ili sciis, ke infanoj en tian ludejon ne rajtas, do ili iris tien kiel plenaĝaj fraŭlinoj, sed ĉe la lud-aŭtomatoj, mirige, sidis buboj e lilia lernejo. Rapide ili rigardis aliloken, por ke la buboj ne rekonu ilin, sed ili penis senbezone. La buboj havis okulojn por nenio alia ol por la aŭtomato. Ĉiu por la sia.

„Ĉu vi estas feliĉa?” demandis Eva la ludanton, kiu estis preskaŭ plenaĝa.

„Mi estos, kiam mi gajnos,” li respondis sen entute rigardi ŝin.

„Ĉu vi jam iam gajnis?” daŭrigis Eva.

„Dume ne, sed foje tio okazi devas,” li ekmurmuris.

Eva prefere transiris al alia, sed tie ŝi malsukcesis ankoraŭ malpli bone, la ludanto tute ne respondis al ŝi, li nur kiel obsedla ĵetis monerojn en la ludaŭtomaton.

Vlasta iris al junulo, kiu ĵus ĉesis ludi kaj metis la kapon en la manplatojn.

„Kial vi ne ludas?” ŝi diris.

„Kial vi provokas, stulta virinaĉo,” li vortatakis ŝin. „Ĉu vi ne vidas, ke forkonsumiĝis mia mono?”

„Ĉu vi ne gajnis?”

La junulo anstataŭ respondi piedfrapis ŝian piedon.

„Aŭ,“ ekkriis Vlasta.

El la pordo de malantaŭa ĉambro eliris muskolhava ulo, ĉirkaŭrigardis kaj tuj iris al Eva.

„Kion, fraŭlino, ĉu ekkriis vi?“

„Ne, ne,“ Eva klopodis esti kiel eble plej trankvila, sed ŝi ne tre sukcesis.

„Ĉu vi ne havas vakantan aŭtomaton?“ demandis la ulo.

„Ni ne ludos,“ enmiksiĝis Vlasta, kiun la ulo nur nun rimarkis kaj fiksas al ŝi la okulojn.

„Do kion vi serĉas ĉi tie? Ĉu vi havas ĉi tie fraton?“

„Ni – ni demandas homojn, ĉu ili estas feliĉaj. Tio estas tia – enketo.“

La ulo ekridis, sed tuj poste li mienis kiel ĉagrenulo.

„Ĉu vi estas feliĉa?“ demandis servoprete Vlasta.

„Fraŭlino, vi estas impertinenta!“

„Do vi ne estas. Tial vi elrevigis min. Ni serĉas feliĉajn homojn, ni volas demandi ilin, kio estas la feliĉo.“

Li ekmienis minace.

„Vi ne devas elĵeti min,“ aŭdiĝis Eva. „Ni iros mem.“

Kaj ili iris.

Ekstere ili ankoraŭ rigardis returnen, ĉu post ili bone fermiĝis la pordo.

Kaj tiam ili kuregis, por veni plej rapide al Hana, Madla kaj la katoj. Kiam ili sukcesis kunigi ilin, ili rakontis, kio okazis en la aŭtomatludejo.

„Nu vidu, ni opiniis, ke la ludado estas verdire la feliĉo,“ diris Eva.

„Mi tuj opiniis la samon,“ Madla ŝajnigis sin sagaca. „La buboj, kiuj ludas, ĝis ili malgajnas ĉion, tiuj poste iam eĉ ŝtelas, por havi monon por la ludado, kaj oni enhospitaligas ilin. Sed mia paĉjo simple flekls ilin trans la genuo.“

„Ne estis la plej bona ideo iri en la ludejon. Kien ni iros nun?“

Dum tempeto ili disputis kaj poste – ke la plej feliĉaj estas eble Miss. Sed kie ĝuste nun estas preparata elekto de la reĝino de beleco. Kiam ili trovis tion, foriris tien ĉi-foje Madla kaj Hana.

La elekto okazi sen solena salonego, plena de speguloj, de seĝoj kiel en teatro, de tapiŝoj, unu estis eĉ sur la podio, kie la reĝinoj de beleco estis promenontaj, dancontaj, kantonuj kaj respondontaj la demandojn de juĝantoj. Dume estis ĉi tie nur la spektantaro, kiu bruas. La reĝinoj preparis sin malantaŭe post la salonego.

La bubinoj facile venis tien tra la enirejo por la partoprenantinoj.

„Vi certe ankaŭ aspiras la titolon de la reĝino de beleco,“ diris la pordisto kaj trankvile lasis ilin pluen.

La bubinoj sufokiĝis pro rido, sed ege flaks ilin, ke la pordisto konfuziĝis.

Ili iris tra longa koridoro kaj venis en grandan vestejon. Tie staris kaj sidis belegaj knabinoj. Madla kaj Hana nelonge gapis kaj poste Hana turnis sin al unu el ili.

„Vi estas tre bela, ĉu vi estas feliĉa, ke vi gajnos la konkurson?“ ŝi demandis.

La knabino elrulis la okulojn al ŝi.

„Entute ne estas klare, ke venkos ĝuste mi. Mi opinias, ke eble, eble mi estas la plej bela, sed mi ne kapablas kanti. Mi estas muziksentema, pri tio demandis la aranĝantoj antaŭ ol ili min entute akceptis, sed kiam mi timas, tiam en mia gorĝo io kuntiriĝas kaj mi ne povas kanti. Estos skandalo.“

„Ĉu vi timas?“ miris Hana.

„Kaj ege. Ĉu vi ne timas?“

„Mi ne konkursas, mi ...“

„Ĉu vi apartenas al iu el la juĝistoj?“ la knabino elrulis la okulojn ankoraŭ pli. „Vi povus propeti...“

„Tute ne,“ Hana rapide interrompis ŝian parolon, „mi povus tute nenion, mi jen kun Madla estas ĉi tie spione.“

La knabino nubmienis.

„Kiel spione?“

„Ĝi estas tiaspeca – veto, ĉu vi scias? Ni kvar kamaradinoj vetis, ke ni trovos la plej feliĉan homon kaj demandos li ŝin, kio estas feliĉo.“

„Hm,“ singultis la knabino. „Ne estas bele, tiel spioni...“

„Do pardonu,“ senkulpigis sin Hana kaj celis al Madla. Tiu dume enketis alian knabinon, sed ankaŭ jam foriris de ŝi.

„Kiel vi sukcesis?“ flustris Hana.

„Ŝi ne estas plene feliĉa. Ŝi ja estas konvinkita, ke ŝi estas la plej bela, sed ŝi ne scias danci kaj timas demandojn. Estas necese ankaŭ respondi demandojn, kaj laŭdire ili estos malfacilaj.“

„Eble ili ne estas la plej feliĉaj. Eble feliĉa estos tiu, kiu venkos, sed la ceterajn la konkurso seniluziigos. Ni iru de ĉi tie.“

Kaj la bubinoj malaperis.

„Imagu,“ kuris en la parko renkonte al ili Eva, „kion la katoj sukcesis!“

„Kie ili estas, mi ne vidas ilin ĉi tie,“ demandis Hana.

„Tio ne gravas, ili helpas nin, ili pacigis la gepatrojn de Eva,“ diris Vlasta.

„Nu tio estas novaĵo,“ ĝojis Hana. „Ni havos feston. Ni elprenos ĉion, kion ni havas en kasetoj kaj iros en sukeraĵvendejon. Sed ni elspionis preskaŭ nenion. Eĉ la reĝinoj de beleco ne estas la plej feliĉaj.“

„Do por ke estu klare, tiuj, kiuj nur konkuras pri la reĝino. Ili ne emas ŝerci kaj post la elekto estas plene feliĉa nur unu,“ aldonis Madla.

Unue la bubinoj prifestis la eventon, ke la gepatroj de Eva interpacigis. Kaj tuj en la sukeraĵejo ili disputis, kien nun Eva kaj eble Hana viros. Por mallonga tempo ŝajnis, ke ili iros demandi kantistoun, kiuj havas sian propran kapelon kaj ricevas premiojn, iam eĉ eksterlande. Sed poste ili ŝanĝis la decidon.

„Tio estos egala kiel ĉe la elekto de la reĝino de beleco,“ diris Vlasta.

„Sed do kien?“

„Mi scias kion,“ aŭdiĝis Eva. „Ni iros al sportistoj. Tiuj estas la ĝustaj.“

Akceptite kaj do Hana kaj Eva iris al futbal-ludkampoj.

Monon por enirbiletoj ili ne plu havis, ĉar ĉion ili formangis en la sukeraĵejo, sed ili trarampis tra truoj en barilo kiel iuj buboj. Ili ekflustris – jupeto – ĉar kiel plenaĝuloj ili ne sukcesus.

Kaj estis matĉo. La bubinoj fanatikis, ja ne nur al unu flanko, sed ĉiam, kiam iu ludanto sukcesis goli. La buboj ĉirkaŭ ili minacis al ili, ke ili batregalos ilin pro tiu ĉi tranga fanado. Ili ja fanatikis nur al unu flanko, al tiu ili kriis „forte ek“, sed al la alia ne. Kiam ilia golejo estis en danĝero, ili timtremis, mallonge ili ne estis tro justaj fanoj. Almenaŭ Hana kaj Eva ne povis kompreni, kial ili apogas nur la unujn.

Kiam estis post la matĉo, la bubinoj malrapidis al la vestejo. Internen ili ne povis, tial ili atendis, ĝis la futbalistoj komencis eliri.

Eva haltigis unu.

„Ĉu vi estas feliĉa?“ ŝi demandis.

„Eva, tiun ne demandu,“ atentigis ŝin Hana. „Tiu ĉi apartenas al tiuj, kiuj malvenkis.“

Kaj sur la fotbalisto estis ankaŭ videble, ke la demando ne estis por li tre bonvena, Evan li preskaŭ trapikis per la okuloj.

„Do ne koleru,“ balbutetis Eva. „Ni fanatikis por vi.“

Li diris nenion, sed la kamarado, kiu iris kun li, elbuŝigis: „Ansero.“

Hana volis haltigi la grupon de tiuj, kiuj venkis, sed ili ĉirkaŭiris ŝin, tenis sin reciproke ĉirkaŭ la talio, trinkis bieron el botelo kaj ĝi eble ne estis la unua, ĉar ili iom ŝanceliĝis. Tio ne plaĉis al Hana, kvankam eble ili estis feliĉaj.

„Ĉu tio devus esti la faliĉo? paŭtis ambaŭ bubinoj.

Poste iris la arbitracianto. Sur la ludkampo la fanoj vokis al li – arbitracianto-konfuzanto – sed li estis tute justa.

„Ĉu vi estas feliĉa?“ haste diris al li Eva.

„Kion?“ li miris.

„Aŭ vi preferuj, se venkus la aliaj?“ diris Hana.

„Ĉu vi estas ia malsana, bubineto?“ li respondis ree per demando.

„Sciu, ni serĉas, kiu estas faliĉa kaj kio estas la feliĉo,“ klarigis Eva.

„Kun stultuletinoj mi ne interparolas,“ li respondis.

La bubinoj ne plu provis iun alparoli, kaj ĉar de malproksime observis ilin la buboj, kiuj staris ĉirkaŭ ili dum la matĉo, ili prefere malaperis el la areno.

En la parko poste komenciĝis granda interkonsiliĝo.

„Min tio ne plu amuzas,“ diris Vlasta. „Neniu eble estas la plej feliĉa. Eble sole kaj futbalistoj, kiuj venkis, sed ili trinkis bieron. Ĉe ni en la domo ebrigas sin iu homo, la niaj diras, ke li estas malfeliĉa kaj ke nur pro tio estas el li ebrulo.“

„Mi ne plu iros ien spionadi,“ diris Madla. „Ankaŭ mi jam estas sata de tio.“

„Tiu fortulo en la automat-ludejo nin preskaŭ elĵetis,“ aliĝis Eva. „Kaj faliĉa mi estas nun, ke la gepatroj ne divorcos.“

„Sed vi povus esti ankoraŭ pli feliĉa. Ĉiuj. Nur scii, kio estas la feliĉo,“ diris Hana.

Kaj denove subite flugis ĉirkaŭe io kiel papilio, sed ĝi estis eta ludpupeto en bebokombineo.

„La feliĉo estas ja mi,“ ĝi vokis per subtila voĉo. „Sed mi devas meriti min.“

„Kiel, kiel,“ klopodis aŭdigis sin ĉiuj samtempe.

„Tio estas via afero,“ de malproksime vokis la pupeto. „Vi devas tion trovi mem...“

„Kial mem,“ diris Vlasta, „ni demandos la katojn.“

Sed la katoj ne estis troveblaj.

Je la kruroj de Madla frotis sin unu el la senhejmaj, sed nigra, la sorĉistinoj estis trikoloraj.

„Certe, ni verŝos al vi,“ diris Madla kaj elprenis kreton, en kiu ŝi alportis iom da lakto.

„Ŝajnas,“ diris Eva, „tiu transformiĝi ne scipovas.“

„Ne gravas,“ rimarkigis Madla. „Cetere ni mem devas trovi, kio estas la faliĉo, kaj mem zorgi pri ĝi, do tiel.“

(tradukis Jiří Patera)

Komunikační centrum zřídily v Bruselu UEA (Světový esperantský svaz) a EEU (Evropská esperantská unie). Vedoucím byl jmenován Dafydd ap Fergus a cílem centra je informovat bruselské úředníky o jazykovém problému a o jeho řešení pomocí neutrálního jazyka esperanta.

Ruské esperantské vydavatelství Sezonoj, které nedávno přesídlilo do Kaliningradu, pokračuje ve vydávání děl světové klasiky v esperantu. Vydalo např. soubor šesti novel F. M. Dostojevského *Bílé noci* v překladu G. Aroseva, A. Birjulina a A. Korženkova. Kniha má 448 stran.

Pavla Zemanová

Konfeso de la virino

alivorte rakonto, kiu vere okazis

Sur strato paŝas virino kun larmoplena vizaĝo kaj laŭ ŝia irado oni vidas, ke ŝi estas paralizita. Ŝi estas nek sana nek ĉarma kaj plue ŝi estas tre dika. La pluvo falas al tero kaj la gutoj kuniĝas kun ŝiaj larmoj. La virino tamen la pluvon ne perceptas kaj nur en la mano ŝi tenas poŝtelefonon, kiu estas silenta. Subite malantaŭ si ŝi ekaŭdis konatan voĉon: „Kien vi iras kaj kial vi ploras? Haltu, mi petas! Via vivo ankoraŭ ne finiĝis, ĉu vi komprenas? Revenu!“ La virino turniĝis al sia mikino Jenny kaj komencis rakonti: „Vi scias, kion signifas la vorto hospitalo. Vi bone scias, ke antaŭ sep jaroj mi kuŝis tutan duonjaron en ĝia „ARO“. De tiu tempo ĉi tiu vorto por mi signifas teruron. Sed mi komencos rakonti de komenco. Vi ankaŭ bone scias, ke mia patrino neniam komprenis kaj komprenos miajn ĝojojn kaj zorgojn. Tiam ŝi vizitis min en hospitalo malfrue nur kiam finiĝis ŝia ŝatata filmserio en televido. Ŝi verŝis eĉ ne unu larmon pro mia malsaniĝo. Nur la sola homo, kiu kaŝe ploris kaj kunsentis, estis mia amikino „Bábí“. Tute fremda virino, kiu ekkonis, ke mi bezonas iom da amo. Ĉi tiu virino adoptis min, kiel propran filinon. Kiam ajn mi povis alveni kaj diri al ŝi pri miaj problemoj aŭ ojoj. Mia Bábí!

Ĉi-jare en somero forlasis min mia amiko, ĉar mi estas tro dika. Mi decidis maldikiĝi kaj mian sorton mi prenis en miajn manojn. Sed mi troigis la aferon kaj pro tio mi gajnis novan malsanon nomatan „Anoreksio“. Neniam antaŭe mi estis sana, pro tio mia sanstato eĉ pli malboniĝis. Dum tiu tempo mi ankaŭ eksciis, ke mi ne povas studi en alta lernejo. La kaŭzo? Mi ne povas pagi kortizon, kiu estas tro alta kaj mi estas malriĉa. Mi finis en la hospitalo, sed neniam mi imagus, ke anoreksio povus sani mian vivon.

En la hospitalo mi kuŝis nur tri tagojn, ĉar mi sopiris esti jam hejme. Mia patrino denove ne zorgis pri mi. La unusola, kiu timis, estis mia Bábí. Mi ne informis ŝin pri mia foriro el la hospitalo kaj ŝi matene entrajniĝis kun intenco viziti min. En la hospitalo bedaŭrinde ŝi ne trovis min, ĉar mi estis jam hejme. Ŝia vojaĝo estis vana. Bábí koleus, ĉar mi ne restis en zorgo de kuracistoj. Ŝi nur diris al mi per poŝtelefono: „Domaĝe, mi veturas hejmen.“ Mi petas ŝin: „Atendu min en proksima busa stacio, mi tuj alveturos.“ Mi rapide vestiĝis kaj iris renkonte al buso. Sed dimanĉe posttagmeze veturadas nur kelkaj busoj kaj en ĉi tiu momento neniu alveturis. Tial mi levis la manon por autostope haltigi iun ajn aŭtojn. Mi staris tute malsekigita de pluvo ĉe ŝoseo, sed neniu aŭto haltis. Estis malfrue kaj Bábí forveturis. Mi ne sukcesis renkonti ŝin. La poŝtelefono silentis, neniu sciigo de la amata Bábí aperis. Mi revenis hejmen malfeliĉa kaj mia „pokalo de malfeliĉo“ superrandiĝis. En miaj oreloj sonis la vortoj: Vi perfidis min – vi perdis min. Neniam mi ekkonis tiom da amo ĉe mia patrino, kiun al mi donis mia Bábí. En granda malespero mi englutis pilolojn. Poste mi telefonis al vi, Jenny, kaj diris al vi, kio okazis. Vi tuj rekomendis al mi tuj viziti kuraciston. Mi ne povis, ĉar mi manĝis la pilolojn antaŭ du horoj, sed savis min mia malsano. Tra la malplena stomako la piloloj trafluis sen iu ajn lezo. Sekvan tagon vi venis al mi kaj premis longe mian manon. Vi ankaŭ telefonis al Bábí, sed vi ne povis al ŝi diri, kio okazis kun la ploranta sentema knabino. Tion devos fari mi mem. Sed kiam? Mi ja bone scias, mia kara Bábí, ke vi ne konas Esperanton, sed eble iam iu ĉi tiun rakonton tradukos en la ĉeĥan lingvon. Ĉu eble mi mem? Ĝis tiam pardonu min, kara Bábí.“

Č. Vidman

Fragmentoj de rememorado pri E. S.

Mi telefonis al ŝi regule ĉiun semajnon
Demandi pri ŝia sano
kaj pri tio kio okazas
kiam ni revidos nin

por trakti pluajn planojn
Ŝi loĝis en eta unuĉambra loĝejo
en Suda urbo Tia
hirunda nesto

kun elrigardo el teraseto al pluaj paneldomoj
paneláky
Ŝi ĉiam preparis por mi
specialan pudington Tian
kian oni ne havas eĉ en hotelo de lux

Kaj ni pritraktadis nian korespondaĵon
preparon de novaj programoj
tempajn planojn
por proksima kaj pli posta tempo

Jen antaŭ kelkaj monatoj
ŝi diris al mi: ankoraŭ multo
estas antaŭ mi Nun mi ne volus
ankoraŭ forpasi

Kelkajn semajnojn antaŭ la morto
ŝi ludis en hejmo de pensiuloj
en la periferio de Prago Kaj tie tiun tagon
oni ne tro multe hejtis

Tio okazis komence de decembro
kaj vento glaciece estis trablovanta
tra vitrita balo
Ŝi hezitis ludi Sed temis pri la programo

al la 60-a datreveno de la morto de Karel Čapek
Ŝi ludis Kaj malvarmumis Fatale Jam pli frue
ŝi ĉiam ripetadis averton de la kuracistoj
ke pro la pulmoj ŝi ne devas malvarmumi

ke ili nur klopodege resanigis ŝin
Poste mi vane telefonis la tutan kristnaskan semajnon
týden
Ŝi gastis ĉe la filino Ili rifuzis forveturigi ŝin al Krč
en hospitalon pro tio ke tie estas neniuj kuracistoj
žádný doktor

Č. Vidman

Útržky vzpomínání na E. S.

Volal jsem jí pravidelně každý týden
Poptat se na zdraví
a na to co se děje
kdy se uvidíme zase

probrat další plány
Bydlela v malé garsonce
na Jižním městě Takovém
vlaštovčím hnízdu

s výhledem z terásky na další

Připravila mi vždycky
specielní pudink Takový
co nemají ani v hotelu de lux

A probírali jsme naši korespondenci
přípravu nových pořadů
časový harmonogram
na blízkou i vzdálenější dobu

A je to pár měsíců
co mi říkala: Ještě toho mám hodně
před sebou Teď bych nechtěla
ještě odejít

Pár týdnů před smrtí
hrála v pensionu důchodců
na periferii Prahy A tam se ten den
zrovna netopilo

Bylo to začátkem prosince
a vítr ledově profukoval
zasklenou halou
Váhala má-li hrát Ale byl to pořad

k 60letému výročí smrti Karla Čapka
Hrála A nastydla Osudově Už dřív
si stále opakovala varování doktorů
že kvůli plicím nesmí nastydnout

že jí jenom s velkým úsilím vyhojili
Pak jsem ji marně volal celý vánoční

Byla u dcery Odmítli ji vzít do Krče
do nemocnice že tam nebude

dum la festotagoj Nur post ili mizeriĝintan
 kaj malfacile spirantan transportis ŝin tien ambulanco
 Mi vizitis ŝin kaj alportis al ŝi libron
 Ŝi ne kapablis jam manteni ĝin

přes svátky Až po nich zbědovanou
 a těžce dýchající ji tam vzala sanitka
 Byl jsem za ní a přinesl jí knížku
 Nemohla ji udržet v rukách

Ŝi estis malfortiĝinta kaj deprimiĝinta
 Mi ne rekonis tiun ĉiam aktivech
 energian virinon kiu kun tia elano
 pli frue ekvilibriĝis pri vunditaj kruroj
 nohama

Byla zesláblá a pokleslá na mysli
 Nepoznával jsem tu stále aktivní
 energickou ženu co se s takovým elánem
 vyrovnala před tím s pochroumaným

ke tio vekis miron de la tuta ĥirurgia sekcio
 Kaj tuj poste sen bastonoj ŝi udis por Universala
 esperantista kongreso en Vyšehrad
 kun surgenuiĝoj sur ĵus resanigita genuo

že to budilo podiv celé chirurgie
 A vzápětí bez hole hrála pro Světový
 esperantský kongres na Vyšehradě
 s pokleky na právě spravené koleno

Eĉ ne interesis ŝin presita programo por duonjaro
 Tion mi ne ĝisatendos Tiun rolon de mortantino
 Ŝi transprenis kun kutima zorgemo
 Kaj finludis ĝin ĝis fino

Ani ji nezajímá pololetní natištěný program
 Toho už se nedočkám Tu roli umírající
 převzala s obvyklou pečlivostí
 a dohrála ji až do konce

Vi tre mankas al ni aktorino Eva Seemannová
 Al nenio mi povas koncentri min

Budeš nám moc chybět herečko Evo Seemannová
 Nemohu se na nic soustředit

(tradukis Jaroslav Mráz)

14. 2.

99

*La honora membro de UEA kaj de ĈEA
 kaj de nia Esperantista Klubo en Praha
 la ĉeĥa kaj esperanta aktorino Eva Seemannová
 forpasis antaŭ kvar jaroj, la 21-an de januaro 1999.*

Serĉado de la Blua Tono

POKOJ PLNÝ HUDBY

Na klavír hrává
 pro radost sobě
 Stíny si pobrukujej

„Ó jak ten chlapec
 umně rozmotává
 klubíčko melodií“

Jen maminčina
 sametová ruka ví
 jak pomačkané a teskné
 dovede být
 hedvábí
 jeho hudby

ĈAMBRO PLENA DE MUZIKO

Sur piano li ludas
 por sia plezuro
 Ombroj por si murmuretas

„Ho kiel tiu knabo
 arte malimplikas
 fadenbuleton de melodioj“

Nur la panja
 velura mano scias
 kiel ofita kaj trista
 scias esti
 la silko
 de lia muziko

Jiří Karen

Serĉado de la Blua Tono

Hledání modrého tónu

Poemciklo pri Fryderyk Chopin

Tradukis Jiří Kořínek

CHOPIN LUDAS EN NOBELAJ SALONOJ

Frederiko ludis kaj rigardis
la ŝajne senzorgan mondon
violonoj
Kiel la dancantoj giras
Glatkondutaj kavaliroj sufokiĝas per flataĵoj

kiel virabeloj per mielo
Baronoj kaj grafoj
Tiuj ŝuduloj
(Titolon havas mi
la monon ŝi kaj ŝi...)

Li ludis kaj scivole rigardis la princinetojn
belajn kiel el porcelano
Kampo En ĝi agrostemo kaj urtikoj
Jes Kun miro li observas la eternajn
atendantinojn de edziniĝo
Daŭre ili taŭtrideas... pri kio?
Kaj tiuj nigraj en blankaj brustumoj?
Li vidis ilin jam ie ... eble Poturzyn
eble... trudiĝema ar' da monedoj

Ili babilas pri tio
kiel li svingtrafis lin per sabro
kiel li pikis lin en ingvenon
kaj la patrol' de tiuj Jadvigoj kaj Paŭlinoj?
Nur pri pufrobaĵoj kaj fasonoj
Eĉ ne per vorteto ili tuŝas seriozecon anogoron
kaj pezon

Li ludas al ili
Li ludas

CHOPIN EN LA VILAĜO

Vilaĝo scias da kantoj
(en kamparaj gastejoj
kaj sur paŝtejoj) Ĝi ŝutas ilin el maniko
Ili iras el ĝia kor'

„Alten malproksimen
semetojn elpafas
acero“

Kantas ankaŭ herbo kun roseto
ekvidante la falĉilon
kaj vidante merlon la paŝtistfajfilo
kaj la kontrabasoj (aliĝante al la
dum la geedziĝo)

„Alten malproksimen
semetojn epafas acero“

Surkape dancas luno en fiŝlago
(nokto belas kiel decas)
Eĉ la dom-frontonoj ritme kurbiĝas
Nur en korteto revas inertaj anseroj
pri l' herbeto verda

„Alten malproksimen
semetojn elpafas acero“

Laŭ notoj
eĉ la ĝibeca barilo
(se trapas la kordo
je tonduon' pli alte)
kun la ĝardeno dancas
enronde

„Alten malproksimen
Semetojn elpafas acero“

Kiam ili siajn kantetojn finkantis
li enskribis en memoron
por al ni foje
galante kaj plezurige
prezenti bukedeton da polonezoj
kaj mazurkoj

LA INSTRUISTO DE CHOPIN
VOJTĚCH ŽIVNÝ

La patro de Chopin ridetas
„Muziko? Pĥa!
Sur la paretoj de l' vivo
ĉu mia filo ŝanceligu?
Superflua...
Eĉ se la tonoj el lia piano sonus
kiel pluvogutoj
de muziko
ne eblas vivi

Al maestro Živný ne estas ridhumore
Li estas fridnebula kaj maltenera
Li kaŝe kaj longe scias
ke la lernant' superas majstron
Jam longe li devis al si diri
ku kredas kaj kiu estas nekredanta
kiu al kiu kaj por kio dankŝuldas
La paseo kaj futuro
Disiras
kiel per punkto apartiĝas frazoj
sed ke la muziko estus io kiel pĥa?
„Sinjoro patro... kiam estingiĝas en la
salonego
Ĉu estas mallumeto kaj okuloj ardas kaj
la sango ŝaŭmas?

Muziko? Estas uragano
Eniro en paradizon
de forgeso
Kaj se nur tio...“

J. S. BACH PAROLAS PRI CHOPIN

Jam longe estas morta Bach
sed konstante severa
estas rigardo de liaj notoj
„Lasu la gestojn kaj falsajn tondrojn
Ne dancu kiel akrobato
sur la araneaĵo de plaĉaj tonoj
Lante el semeto
elkreskas arbo

Ĉu vi aŭdas min?

La klavojn frapu mole
Kiel katet' paŝetu
fajnpiede...

kaj sciu – vi estas ĉe l' komenco
kiam vi estas plu
kaj kiam plu
poste kiel facetisto kaj cizelisto
Ĉu vi aŭdas min?

Ses tonoj estas multe
kie da ili sufiĉas kvin
Transsaltu la propran ombron Sed
venku la sopiron skribi
se vin ne obeas la notoj

Ĉu vi aŭdas min?

Verkis Jiří Karen
Tradukis Jiří Kořínek
Daŭrigota

Mortis s-anino Olga Ungerová,

Membrino de nia klubo, dumviva membro de ĈEA. Ŝi forpasis la 26-an de septembro 2002 en aĝo de 91 jaroj, en la Domo de pensiuloj en Neratovice. Iam ŝi estis tre vigla membro de nia klubo, tre malavara sponsoro de niaj aktivech; ŝia Esperanta biblioteko fariĝis parto de biblioteko de nia klubo.

En la nuna jaro ĝisvivas gravan vivojubileon la elstara ĉeĥa poetino kaj verkistino **d-rino Zdenka Bergrová**. La 10-an de marto ŝi festos sian okdekjariĝon. Ŝi enĉeĥigis la tutan poezian verkon de la rusa poeto N. A. Nekrasov kaj la verkojn de pluaj poetoj. A. S. Puŝkin, V. G. Korolenko, T. Ŝevĉenko, S. Jesenin, M. J. Lermontov, P. Verlaine kaj de multaj aliaj; ŝia verkaro reprezentas sepdek mil tradukitajn versojn de mondaj klasikuloj. Kaj ŝi estas aŭtorino ankaŭ de propraj poem-kolektoj, kiujn senteme ilustris ŝia edzo Věroslav Bergr. Ni citu nur kelkajn: La ĉielarko de zodiako, Vyšehrad, Nacia teatro, Forflugo de pomujaj papilioj, Flugu, birdaj notoj, Prago estas sigelo, Humuro havas nigran fundon, Vortoj de la nokto. Ŝia dume lasta verko estas prozaĵ, kolekto de modernaj fabeloj. Ŝimmi kaj aliaj simiaĵoj.

Pro sia ampleksa verko estis Zdenka Bergrová multfoje honorigita, ekz. per Medalo de la Registara Komitato de Ukraina Respubliko por la tradukoj de Ŝevĉenko, aŭ per Medalo kaj diplomo de la Eŭropa Rondo de Franz Kafka. Sed certe la plej valoraj estas la diplomo kaj la medalo kun reliefo de T. G. Masaryk fare de O. Ŝpaniel, kiujn pasintjare en novembro atribuis al ŝi la Masaryk-Akademio de Artoj pro la tutviva arta aktiveco.

Ni tre estimas tion, ke Zdenka Bergrová alte aprezas la signifon de la Internacia Lingvo Esperanto kaj ebligis eldoni siajn kolektojn *Oscilad'* de steloj kaj Vortoj de la nokto en tiu ĉi lingvo. Kaj ni ĝojas, ke ankaŭ la fabelojn el la Ŝimmi kaj aliaj simiaĵoj ni rajtas publikigi en nia Bulteno.

Al s-ino Bergrová ni deziras al pluaj jaroj multe da forto kaj freŝeco.

En aprilo de la nuna jaro festos sian sepdekjariĝon nia klubano, nia kunlaboranto kaj elstara tradukanto de la ĉeĥa poezio en Esperanton **prof. Jaroslav Mráz**. Inter liajn plej elstarajn tradukojn apartenas la poemoj *Reĝo Lavro* kaj *La Tirolaj Elegioj* de K. Havlíček-Borovský, *La Kosmaj kantoj* de J. Neruda, *La libro de arbaroj*, akvoj kaj deklivoj de S. K. Neumann kaj la poemkolektoj de Z. Bergrová, V. Ludíková, J. Karen kaj multaj pluaj.

En junio atingos la belan 60-jariĝon la ĉeĥa poetino kaj eldonistino **Věra Ludíková**, simpatianto al Esperanto. Ŝiaj poemoj *Ekaŭdi la animon* aperis ne nur en Esperanto, sed ankaŭ en pluaj 16 lingvoj, grandparte tradukitaj el Esperanto. En la antaŭ nelonge eldonita libro *Kiu estas kiu* ŝi esprimis sian kredon: „Mi verkaj kaj penetrigas la spiritan poezion, tian, kiu donas esperon kaj lumon kaj samtempe ĝi plenumas la homan sopiron pri la interkompreniĝo. Tion konfirmas la propra ekzisto de Esperanto, lingvo inda je poezio, en kiun mi havas tradukitan la plej grandan parton de mia verkaro. Pro tiu motivo miaj poemoj kaj tekstoj aperas plejparte multlingve.“

Ŝia literatura aktiveco estas tre vasta kaj prezentas ne nur la partoprenon en aŭtoraj vesperoj en la PEN-klubo kaj en aliaj lokoj en Prago kaj en aliaj urboj, sed ankaŭ ekz. laboron kun junaj adeptoj de poezio.

Kaj fine ni ne forgesu, ke en decembro atingos la nekredeblajn 50 jarojn nia eterne juna, laborema kaj diligenta **Miroslav Malovec** el Brno. Li estas redaktoro de la asocia gazeto *Starto*, tradukanto de poezio, precipe de la verkoj de Z. Bergrová kaj V. Ludíková, sed ankaŭ esperantolo, aŭtoro de moderna Esperanta gramatiko, utiliganto kaj propagandanto de Esperanto en la Interreto.

Al ĉiuj niaj karaj jubileuloj ni sincere gratulas.

V letošním roce se dožívá významného životního jubilea česká básnířka a spisovatelka **Dr. Zdenka Bergrová**. Dne 10. března oslaví své osmdesátiny. Do češtiny přeložila celé básnické dílo ruského básníka N. A. Někrasova a díla dalších básníků A. S. Puškina, V. G. Korolenka, T. Ševčenka, S. Jesenia, M. J. Lermontova, P. Verlaina a mnoho dalších; její dílo představuje sedmdesát tisíc přeložených veršů světových klasiků. A je autorkou i vlastních sbírek básní, které citlivě ilustroval její manžel Věroslav Bergr. Citujeme jen některé: Duha zvířetníku, Vyšehrad, Národní divadlo, Odlet jabloňových motýlů, Lette, ptačí noty, Praha je pečeť, Humor má černé dno, Slova noci. Jejím zatím posledním dílem je próza, sbírka moderních pohádek Šimy a jiné opičárny.

Za své rozsáhlé dílo byla Zdenka Bergrová mnohokrát vyznamenána, např. Medailí za překlady Ševčenka, nebo Medailí a diplomem Evropského kruhu Franze Kafky. Avšak jistě nejcennější je diplom a medaile s reliéfem T. G. Masaryka od O. Španiela, které jí loni v listopadu udělila Masarykova akademie umění za celoživotní uměleckou činnost.

Velice si vážíme toho, že Zdenka Bergrová vysoce oceňuje význam mezinárodního jazyka esperanta a umožnila vydat své sbírky Chvění hvězd a Slova noci v tomto jazyku. A jsme rádi, že i pohádky z knihy Šimy a jiné opičárny můžeme uveřejňovat v našem věstníku.

Paní Bergrové do dalších let přejeme hodně síly a svěžesti.

V dubnu letošního roku oslaví své sedmdesátiny člen našeho klubu, náš spolupracovník a významný překladatel české poezie do esperanta **prof. Jaroslav Mráz**. Mezi jeho nejvýznamnější překlady patří básně Král Lávra a Tyrolské elegie K. Havlíčka-Borovského, Písně kosmické J. Nerudy, Kniha lesů, vod a strání S. K. Neumanna a básnické sbírky Z. Bergrové, V. Ludíkové, J. Karena a mnoho dalších.

V červnu dosáhne krásného věku 60 let česká básnířka a nakladatelka **Věra Ludíková**, příznivec esperanta. Její básně *Uslyšet duši* vyšly nejen v esperantu, ale také v dalších 16 jazycích, ve značné míře přeložené z esperanta. V nedávno vydané knize *Kdo je kdo* vyjádřila své krédo: „Píšu a prosazuji duchovní poezii, takovou, která dává naději a světlo a zároveň naplňuje lidskou touhu po dorozumění. Tu dokládá samotná existence esperanta, jazyka hodného poezie, do něhož mám přeloženou větší část díla. Z téhož důvodu vycházejí mé básně a texty převážně mnohojazyčně.“ Její literární aktivita je velmi rozsáhlá a představuje nejen účast na autorských večerech v PEN klubu a na jiných místech v Praze i v jiných městech, ale i např. práci s mladými adepty poezie.

A konečně nezapomeňme, že v prosince dosáhne neuvěřitelných 50 let náš věčně mladý, pracovitý a pilný **Miroslav Malovec** z Brna. Je redaktorem svazového časopisu *Starto*, překladatelem poezie, zejména děl Z. Bergrové a V. Ludíkové, ale také esperantologem, autorem moderní esperantské gramatiky, uživatelem a propagátorem esperanta na Internet.

Všem našim milým jubilantům upřímně blahopřejeme.

Městská rada v Popradu schválila návrh, aby ústřední městský park byl nazván „Sady Milana Zvary“. Milan Zvara byl známým esperantským pracovníkem a předsedou Slovenské esperantské federace. Zemřel 30. ledna 2002.

Shakespeare

Sonet 18

Mám k letnímu tě přirovnávat dnu?
Tak není milý jak ty a pln něh!
Bouř poupě jara splaší z hezkých snů
a léto v konec v srázný kvačí spěch.
Plá žárem příliš často oko nebe
a častěj zlatý svit má zkalený,
a krásu sebeněžnější čas střebe,
že padá v kořist však proměny.
Tvé léto bude věčné s všemi květy
I s krásou, kterou svojí nazýváš.
Smrt nevpočte tě mezi svoje čtyry,
Neb času navzdor v mojí písni pláš:
Jak lidi budou žít a oči zřítí,
Můj živ je zpět a ty budeš v něm žítí.

(přeložil Jar. Vrchlický)

Sonet 66

Znaven vším tím po smrti volám tiché –
než zírat, jak se žebrák rodí v svět
a nuzné nic se v cetky šatí liché
a čistá věrnost nevěře jde v sled
a zlatá hodnost bídáka jak zdobí
a dívčí čest šlapána v prach a v nic
a dokonalost ve spárech je zloby
a síla od zbabělství bita v líc;
a uměnu jak úřad umlčuje
a umem (jako lékař) vládne bloud
a prostá opravdovost hlupstvím sluje;
jak do ďáblových bůh je zjímán pout;
znaven vším tím bych odešel už rád –
jen s láskou mou mi žel se rozžehnat.

(přeložil J. V. Sládek)

W. Shakespeare

Soneto 18

Ĉu mi komparu vin al tag' somera?
Vi estas ja pli bela kaj serena:
majflorojn ofte vipas vent' severa
kaj tro maldaŭras la somero bona.
Jen, bagas la okulo de l' ĉielo,
jen vualiĝas ĝia vido ora,
kaj iam senbeliĝas ĉiu belo
laŭ voj' natura aŭ pro fat' rigora.
Sed jam ne velkos via plensomero,
nek dekliniĝos de l' beleco nuna;
la Morto vin ne tenos kun fiero,
se vin la vers' eterna gardas juna:
Dum homoj spiros kaj okuloj vidos,
Vivante en vivanta vers' vi sidos.

(tradukis Reto Rossetti)

W. Shakespeare

Soneto 18

Ĉu tag' somera al vi plej similas?
Ne, male: vi pli dolĉas, pli ĉielas:
Dumtagaj floroj pro la vent' fragilas
kaj foje tute la somer' malhelas.
Foje tro ardas la okul' de l' tago,
foje kovriĝas ĝia glor' elita,
kaj ĉiu tera belo, pro hazardo,
aŭ naturŝanĝo, iĝas disipita,
sed via plensomer' ne havas finon,
nek de bel' via iam debetos,
nek Mort' orgojle vin pretendos lia,
ĉar jen en danaj versoj vi portretas.
Dum nur la hom' ekzistos, kaj la ter',
pluvivos ĝi, kaj vi en kunaper'.

(tradukis Arthur Foote)

Soneto 66

Mondlaca krias mi por mort' pacdona -
Merito de naskiĝo kun monpeto,
Sin vestas pompe nulo multbezona,
Per falsa ĵuro falas pura kredo,
Honoro ora sur malinda brusto,
Kaj virga virto krude perfortita,
Kaj tordas rektan rajton la maljusto,
De lama trono forto kripligita,
La arto langŝnurita de ŝtatpovo,
Doktor-Frenezo gvidas lert-rutininon,
La simpla vero nur naiva trovo,
Kaptito-Bono servas Major-Krimon.
Mondlaca morti estus mia volo,
Se mia kara restus ne en solo.

(tradukis Simon Aarse)

Soneto 66

Mi laca estas, jam deziras morton,
ĉar la Merito almozulo restas,
kaj aĉa Nulo havas pompan sorton,
kaj vera Fido perfidita estas,
kaj oni taksas mise la Honoron,
kaj Virto estas mallaŭdita brute,
kaj la Perfekto indas malhonoron,
kaj Forton oni paralizas tute,
kaj ruinigas nespertuloj l' Arton,
kaj la Saĝulo devas servi Stultan,
kaj Vero ne ricevas ĝustan rajton,
kaj Bon' obeas Malbonegon kulpan:
Sufiĉe! Venu jam, ho mort' konsola!
Sed... tiam restus mia Kara – sola.

(tradukis Julio Varga)

La bildo de ĉeĥa knabo Petr Ginz ne revenis el la kosmo.

Petr Ginz, naskita la 1-an de februaro 1928, estis filo de la ĉeĥaj esperantistaj geedzoj Marie kaj Ota Ginz. Petr estis tre klera kaj vigla knabo, kiun faŝistoj transportis al la juda geto en Terezín, sed tie li ne rezignis; li fariĝis animo de la tiea junulara aktivado, li verkis artikolojn, redaktis junularan gazeton kaj desegnis bildojn, kiuj nun troviĝas en la muzeo de holokaŭsto Jad Vašem en Jeruzalemo. Sed en oktobro 1944 Petr estis transportka al Oświęcim, kie li pereis.

La 16-a de januaro 2003 startis en Usono la raketoplano Columbia por 16-taga esplorvojaĝo tra la kosmo. Inter la astronautoj estis ankaŭ la unua israela atronaŭto Ilan Ramon, kie patrino travois koncentrejon. Per sia kosma flugo li intencis honori la viktimojn de holokaŭsto kaj tial li kunprenis unu el la bildoj de Petr Ginz el la jeruzalema muzeo. La desegnaĵo laŭ imago de Petr prezentas la montojn sur la Luno kaj la Terglobon vidlan sur la luna ĉielo. Tial la kunesto de la kosma bildo de Petr Ginz sur la ferdeko de la raketoplano simbolis la realigon de la homaj revuoj. Malbonŝance, la terura eksplodo de Columbia dum ĝia descendo la 1-an de februaro 2003 skuis la tutan mondon, kaj la ĉeĥajn esperantistojn aparte. La desegnaĵo de Petr ne revenis, la terura katastrofo okazis ĝuste en la tago, kiam Petr Ginz fariĝus 75 jarojn aĝa.

Ni aldonu, ke la gepatroj de Petr estis famaj kaj aktivaj pragaj geesperantistoj. Ota Ginz estas funkciulo de la tiama Ĉeĥoslovaka Esperanto-Asocio, li kunredaktis la Ĉeĥoslovakon antologion (Budapest, 1935) kaj post la milito la ĉeĥan organon Esperantista. Li ankaŭ trapasis koncentrejon kaj kun sia edzino en la jaro 1956 li transloĝiĝis al Israelo, kie li estis plu aktiva en la tiea Esperantomovado. I. a. li esperantigis la romanon *Freŝa Mateno* de la israela verkisto R. Kritz. Ota Ginz mortis en la jaro 1976.

(laŭ J. Ondráček)

Obrázek českého chlapce Petra Ginze se nevrátil z vesmíru

Petr Ginz, narozený 1. února 1928, byl synem českých manželů esperantistů Marie a Oty Ginzových. Petr byl velice chytrý a živý chlapec, kterého fašisté odvezli do židovského ghetta v Terezíně, avšak tam se nevzdal; stal se duší tamních mládežnických činností, psal články, redigoval mládežnický časopis a kreslil obrázky, které teď jsou v muzeu holocaustu Jad Vašem v Jeruzalémě. V říjnu 1944 byl Petr transportován do Osvětimi, kde zahynul.

16. ledna 2003 startoval v USA raketoplán Columbia k 16-denní výzkumné cestě vesmírem. Mezi astronauty byl i první izraelský astronaut Ilan Ramon, jehož matka přežila koncentrační tábor. Svým vesmírným letem chtěl uctít oběti holocaustu a proto si vzal s sebou jeden z obrazů Petra Ginze z jeruzalémského muzea. Kresba podle Petrovy představy znázorňovala hory na Měsíci a Zemi viděnou na měsíčním nebi. Proto přítomnost kosmického obrázku Petra Ginze na palubě raketoplánu symbolizovala uskutečnění lidských snů. Naneštěstí výbuch Columbie při jejím sestupu 1. února 2003 otřásl celým světem, a českými esperantisty zvláště. Petrova kresba se nevrátila, strašná katastrofa se stala právě v den, kdy by Petru Ginzovi bylo 75 let.

Dodejme, že Petrovi rodiče byli známí a aktivní pražští esperantisté. Ota Ginz byl funkcionářem tehdejšího Čs. esperantského svazu, byl spoluredaktorem Československé antologie (Budapešť, 1935) a po válce českého časopisu Esperantista.

Prošel také koncentračním táborem a se svou manželkou se v roce 1956 vystěhoval do Izraele, kde byl dále aktivní v tamním esperantském hnutí. M. j. přeložil do esperanta román *Čerstvé ráno* izraelského spisovatele R. Kritz. Ota Ginz zemřel v roce 1976.

(podle J. Ondráčka)

Tradiční Konference o aplikaci esperanta ve vědě a technice, která se pořádá každé dva roky, se konala od 8. do 10. listopadu 2002 v Dobřichovicích. Konference se zúčastnily čtyři desítky účastníků z 12 zemí, a to i z Německa, Dánska, Maďarska a z USA. Bylo předneseno 23 přednášek z oblasti elektronických prostředků a o terminologických problémech esperanta. Všechny přednášky – stejně jako v minulosti – budou vydány ve sborníku.

Slavnostní večer k stému výročí našeho klubu byl uspořádán 15. listopadu 2002 v kulturním zařízení Zahrada v Praze-Chodově. Program moderovala Lucie Karešová a představili se v něm ruská zpěvačka a skladatelka Jelena Puchová a operní pěvci Kateřina Kudlíková, Miroslav Smyčka a Josef Vích.

V návaznosti na oslavy se konal 16. listopadu 2002 jubilejní 10. sjezd Českého esperantského svazu. Byly přijaty nové stanovy svazu a byl zvolen i nový výbor svazu v čele s předsedkyní paní Věrou Podhradskou.

Ve dnech 17. – 24. září 2002 se konal 68. světový kongres Mezinárodního PEN-klubu v Ochridu v Makedonii. Mezinárodní PEN-klub sdružuje spisovatele celého světa nikoliv podle států, nýbrž podle literárních jazyků, takže i esperantský PEN je jeho součástí.

Ještě před světovým kongresem v Ochridu se 15. září 2002 konalo v Sofii zasedání esperantského PEN-klubu, kde byla přijata řada závažných rozhodnutí:

- bylo doporučeno opět navrhnout Williama Aulda, předního současného esperantského básníka, na Nobelovu cenu za literaturu,
  - byla posouzena možnost uspořádat světový kongres PEN v blízké budoucnosti esperantským PEN-klubem. Protože však esperanto nemá vlastní území, přichází v úvahu uspořádat světový PEN-kongres na lodi, buď v Atlantiku nebo ve Středozezemním moři,
  - byly zvoleny nové orgány esperantského PEN-klubu,
- István Nemere, maďarský a esperantský spisovatel, se stal předsedou

Koncem loňského roku Rakouský rozhlas ukončil vysílání v esperantu. Rozhlas ORF se stal privátní organizací, která nemá zájem o vysílání v jazyce, který není oficiálním jazykem žádného státu.

Ke změnám došlo i v Radiu Polonia, zahraniční službě Polského rozhlasu. Bylo zastaveno vysílání v češtině a slovenštině, naopak se rozšířilo vysílání v běloruštině, ukrajinštině a ruštině. Dle vyjádření polského ministra zahraničních věcí Włodzimierze Cimoszewicze, Polský rozhlas bude své pořady šířit ve třech hlavních světových jazycích, a to anglicky, německy a v esperantu. Dle ministra Cimoszewicze esperanto představuje polský příspěvek světové kultuře.

V rozhovoru pro esperantské vysílání Polského rozhlasu přední polský politik a někdejší ministr zahraniční prof. Bronislaw Geremek, sám esperantista, prohlásil, že je možné, že Polsko navrhne Organizaci spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu UNESCO, aby mezinárodní jazyk esperanto byl uznán jako světové nehmotné kulturní dědictví lidstva. To by byl závažný čin, zejména v souvislosti s růstem jazykových problémů při rozšiřování Evropské unie.